

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

А.О. Мільчева

Готуємось до НМТ: методичні матеріали з історії України для студентів II
курсу всіх спеціальностей: історичні персоналії

Затверджено:
Методичною радою ЕПФК ЗНУ
Протокол № від

Запоріжжя

2025

УДК 94(477)(092)(075.8)

М607

Схвалено цикловою комісією суспільних дисциплін та права для використання в Економіко-правничому коледжі. Протокол № від січня 2025 року.

Автор-упорядник: Мільчева Анжеліка Олексіївна – викладач вищої категорії, викладач-методист Економіко-правничого коледжу ЗНУ.

Рецензент: Савченко Ірина Володимирівна - кандидат історичних наук, доцент історичного факультету ЗНУ.

Готуємось до НМТ: методичні матеріали з історії України для студентів II курсу всіх спеціальностей: історичні персоналії / А.О.Мільчева – Запоріжжя: ЗНУ, 2025. – 92 с.

Методичний посібник «Готуємось до НМТ: методичні матеріали з історії України для студентів II курсу всіх спеціальностей: історичні персоналії» створений для надання допомоги студентам при підготовці до Національного мультипредметного тесту з історії України. У ньому висвітлено ключові аспекти вивчення видатних історичних особистостей, які зробили значний внесок у формування та розвиток української державності. Посібник пропонує структурований матеріал, зосереджений на найважливіших подіях та діяльності видатних особистостей в історії України, розкриває поняття та терміни, що пов'язані з діяльністю історичних діячів, а також тренувальні вправи, які допоможуть при закріпленні студентами основних знань та умінь.

ЗМІСТ

Передмова	с.4-6
Розділ 1. Діячі культури, освіти та науки.....	с.7-20
Практичні завдання до розділу 1.....	с.21-41
Поняття та терміни до розділу 1.....	с. 42-44
Відповіді до практичних завдань до розділу 1.....	с.45
Розділ 2. Громадсько-політичні та військові діячі.....	с.46-59
Практичні завдання до розділу 2.....	с.60-85
Поняття та терміни до розділу 2.....	с.86-89
Відповіді до практичних завдань до розділу 2.....	с.90-91
Список використаних джерел.....	с. 92

Передмова

Сьогодення Історія України є одним з трьох обов'язкових предметів у межах НМТ, що визначено Законом. Зміст завдань відповідатиме програмі ЗНО з історії України й охоплюватиме всі теми, що стосуються історії України від найдавніших часів до подій початку ХХІ ст. Об'єктивне оцінювання рівня оволодіння змістом курсу з історії України можливе лише в разі охоплення всього континууму історичного процесу. Формат проведення НМТ, як правило залишається незмінним: на виконання тесту з історії України буде відведено 60 хвилин. За цей час треба виконати 30 завдань.

Загальні поради студентам щодо підготовки до НМТ з історії України

Щодо підготовки до тестування загалом, то помічним є наполегливе й відповідальне навчання: саме це забезпечує міцний фундамент для високого результату на НМТ. Опрацьовуючи кожен нову тему з історії України в межах поточного освітнього процесу, працюйте осмислено, намагайтеся якомога детальніше розібратися в подіях, характеризуйте діячів, які жили в ту чи ту епоху. Після вивчення теми зафіксуйте головні тези, проаналізуйте їх. За змоги питання, із якими є найбільше труднощів, варто урізноманітнити роботою з картами, інтерактивними таблицями чи залученням інших сучасних технологій.

Одна із складових частин завдань на НМТ пов'язана із розпізнаванням історичних персоналій та визначенням їхньої ролі та внеску у події минулого. Це один із компонентів історичної грамотності. Завдання цього типу перевіряють здатність студентів:

- розпізнавати історичні постаті за портретами, описами чи цитатами;
- пов'язувати діяльність осіб із конкретними подіями, документами чи епохами;
- аналізувати вплив цих особистостей на історичний процес.

Типові завдання, які зустрічаються у НМТ при роботі із історичними посталями:

- завдання вимагає співвіднести персоналії з їх діяльністю, часом чи подіями;
- у завданнях пропонується уривок із джерела, яке потрібно співвіднести із постаттю;
- хронологічна послідовність: запропоновані портрети кількох історичних діячів треба розташувати у хронологічному порядку.

У відповідних розділах цього видання студенти зможуть перевірити свої знання тренувальними вправами.

Розпізнавання історичних персоналій демонструє глибоке розуміння історичного процесу, а не лише знання фактів. Розрізнення подібних портретів розвиває увагу до деталей і аналітичні здібності. Запам'ятовування обличч історичних діячів сприяє формуванню поваги до минулого та національної ідентичності.

Як запам'ятати величезну кількість зображень історичних персоналій? Найперша порада—визначте, який спосіб запам'ятовування інформації

підходить саме вам. Вивчати матеріал можна, спираючись на візуальне, аудіальне, аудіовізуальне, рухове чи комплексне сприйняття. Спробуйте усі можливі методи й виберіть свій.

Загальні поради:

- систематично переглядайте портрети історичних персоналій, звертаючи увагу на характерні риси обличчя, зачіски, одяг тощо;
- спробуйте пов'язати кожну особу з яскравою історичною подією або висловом, щоб закріпити знання;
- використовуйте онлайн-тести та збірники завдань для самоперевірки.

Методичний посібник містить також розділ «Поняття та терміни». Цей розділ — ніби путівник у світі історичних подій і персоналій. Він допоможе розібратися, що стоїть за словами, які часто трапляються у тестах на НМТ: іноді виникають питання на кшталт: *«Яка ідея була основною в діяльності Драгоманова?»* Якщо ви точно знаєте, що означає «федералізм», відповідь знайдеться сама собою. Це значно зменшує напругу й економить час. Це виглядає на те, як розбирати складну мозаїку: вивчаєте окремі елементи, а потім складаєте їх у єдину картину. Крім того, терміни можуть демонструвати зв'язок між історичними діячами та їхнім впливом на суспільство. Наприклад, діяльність Миколи Міхновського — це приклад того, як ідеї можуть змінювати хід історії. Через поняття націоналізму, самостійності та національної ідентичності він зумів вплинути на суспільство, запалити мрії про незалежну Україну та створити фундамент для подальшої боротьби.

І найголовніше — чітке розуміння термінів додає впевненості. Ви не просто заучуєте дати й імена, а ще розумієте, про що саме ці люди думали, за що боролися й чому їх пам'ятають. Це робить історію живою і захопливою.

Отже, розділ «Поняття та терміни» — той ключ, який допоможе вам не загубитися в лабіринті історії й впевнено скласти тест.

Корисні посилання на ресурси:

- Вебквест <https://vseosvita.ua/webquest/diiachi-kultury-osvity-i-nauky-nmt-z-istorii-ukrainy-32873.html>
- <https://testportal.gov.ua/testy-mynulyh-rokiv> - завдання ЗНО попередніх років
- <https://zno.osvita.ua/ukraine-history/> - завдання ЗНО/НМТ з історії України, починаючи від 2007 року.
- <https://zno.osvita.ua/ukraine-history/tema.html> - історія України. Завдання ЗНО за темами.
- <https://www.iznotest.info/> - добірка тематичних тренувальних тестів для підготовки до ЗНО з історії України. Онлайн тренажер тестів, подібних до тих, що виносяться на ЗНО/НМТ.
- <https://ilearn.org.ua/> - перевірити набуті знання допоможуть спеціальні тренажери НМТ. Оновлені тестові завдання відповідають офіційним демонстраційним варіантам від Українського центру оцінювання якості освіти.

- Відеоматеріали:

Ч.1 <https://www.youtube.com/watch?v=a05VD3uCy-Y>

Ч.2 <https://www.youtube.com/watch?v=x9femrzMz30>

Розпізнавання історичних персоналій студентами під час складання НМТ має велике значення для історії України, адже воно сприяє формуванню історичної свідомості та збереженню національної пам'яті. Завдяки таким завданням молодь краще розуміє роль видатних українців у формуванні державності та культури, а також усвідомлює зв'язок між подіями минулого і сучасністю. Це допомагає розвивати критичне мислення, вміння аналізувати факти й відрізнити правдиву інформацію від спотвореної, що особливо важливо в умовах інформаційної війни. Знання про досягнення та боротьбу видатних українців викликають гордість за свою країну, мотивують до її подальшого розвитку та зміцнюють національну ідентичність. Такі завдання роблять історію ближчою й цікавішою для студентів, даючи їм відчуття причетності до великого шляху, який пройшла Україна, і надихаючи на активну громадянську позицію.

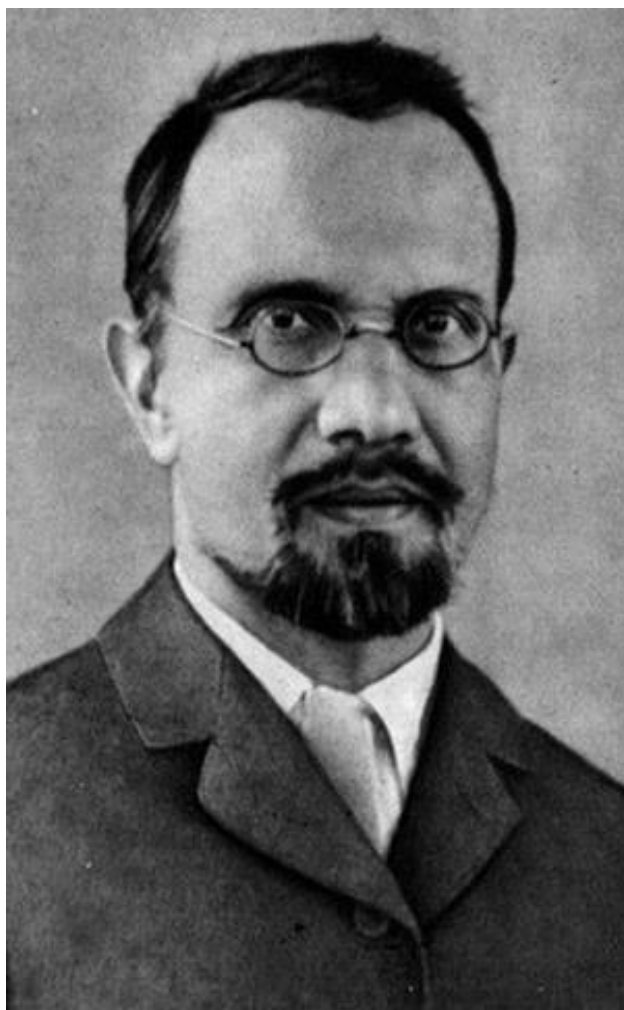
Розділ 1. Діячі культури, освіти та науки

Василь-Костянтин Острозький (1526–1608) — одна з найбільших постатей української історії другої половини XVI століття. Народився у відомій князівській родині Острозьких, яка мала давні традиції боротьби за православну віру. Його батько, Костянтин Іванович Острозький, був ушлавленим воєначальником і політичним діячем. Василь-Костянтин Острозький був одним із *найбагатших магнатів* Речі Посполитої, володіючи значними земельними угіддями. З його ініціативи було створено у **1576 р.** Острозьку академію. Викладалися в ній «сім вільних наук» – граматика, риторика, діалектика, арифметика, геометрія, астрономія, музика. То була перша в Україні «слов'яно-греко-латинська» школа.

Павло Чубинський (1839–1884) — видатний український етнограф, фольклорист, поет, громадський діяч, який залишив вагомий слід у культурному та науковому житті України. Співпрацював у журналі «Основа» та Київській громаді. **1863 р.** опублікував вірш «Ще не вмерла Україна» (мотив твору взятий з польської мазурки «Єще Польска не згінела»), який згодом стане гімном. У 1873 р. – управитель справами Південно-Західного відділу географічного Російського товариства, після закриття якого (**Емський указ 1876 р.**) Чубинського заарештовано і вислано з України.

Агатангел Кримський (1871–1942)

— видатний український учений, письменник, історик, мовознавець, сходознавець, перекладач та один із засновників Української академії наук (тепер НАН України). Він визначається одним із найуніверсальніших інтелектуалів України початку ХХ століття. Знав близько 60 мов. Із 1918 року Агатангел Кримський працював секретарем Всеукраїнської Академії Наук. Залишив по собі унікальні мовознавчі дослідження: «Українська граматика», «Нариси з історії української мови».

Кримський став жертвою сталінських репресій. У 1941 році його було заарештовано за «український націоналізм» і відправлено до Кустанайської області (сучасний Казахстан). Там він помер у таборі 25 січня 1942 року.

Володимир Антонович (1834–1908)

— видатний український історик, археолог, етнограф, громадський діяч і педагог. Представник руху «хлопоманів», голова історичного товариства Нестора Літописця (1881 р.). Один з ініціаторів угоди галицьких народовців з польсько-австрійськими політичними колами, що дістала назву «нова ера» (1892 р.). Антонович підтримує ідею федералізму в Російській імперії, вважаючи, що Україна має розвиватися в культурній автономії. Ці ідеї лягли в основу поглядів багатьох наступних поколінь українських діячів.

Олесь Гончар (справжнє ім'я: Олександр Терентійович Гончар, **3 квітня 1918 – 14 липня 1995**) — видатний український письменник, публіцист, громадський діяч, класик української літератури ХХ століття. Олесь Гончар активно виступав як громадський діяч:

- Був головою Спілки письменників України (1959–1971).
- Боровся за збереження української мови, культури та історичної пам'яті.
- Захищав письменників-дисидентів, зокрема Івана Дзюбу.
- Був народним депутатом СРСР.

Його романи, зокрема «Собор», стали символами боротьби за збереження духовних цінностей. Гончар є уособленням письменника-гуманіста, який завжди відстоював людські ідеали, незважаючи на виклики часу.

Олександр Довженко (**10 вересня 1894 — 25 листопада 1956**) — видатний український кінорежисер, письменник, драматург, художник і громадський діяч. Він визначений одним із засновників українського кінематографа, а його фільми стали класикою світового кіно. Довженко був глибоким гуманістом і митцем, який своїми творами займався значущими морально-етичними, соціальними та національними темами. Довженко став символом українського поетичного кіно. Його творчий шлях у кінематографі розпочався в Харкові та Одесі, де він працював на Одеській кіностудії. Його найвідоміші фільми: «Звенигора» (1928), «Арсенал» (1929), «Земля» (1930)-шедевр, який увійшов до світової кінокласики. Його забороняли в СРСР за

«ідеологічну неблагонадійність», але він отримав визнання за кордоном.

Микола Іванович Костомаров (16 травня 1817 — 7 квітня 1885) — видатний український історик, етнограф, письменник, публіцист, громадський діяч і один із засновників Кирило-Мефодіївського братства. Костомаров є одним з фундаторів української історичної науки. Його праці присвячені різним періодам української історії, зокрема козацькій добі. Він прагнув створити об'єктивну і наукову історію України, засновану на джерелах. Одним з найважливіших періодів у житті Костомарова була його участь у таємному революційному товаристві «Кирило-Мефодіївське братство». Він був одним з його ідеологів та автором програмного документа «Книга буття українського народу».

Іван Котляревський – це постать, яка відіграла визначальну роль у становленні української літератури. Його твори є не лише літературною спадщиною, а й важливим джерелом для вивчення історії та культури українського народу. Народився Іван Котляревський у Полтаві в родині дрібного шляхтича. Отримав духовну освіту, служив у армії. Після виходу у відставку повністю присвятив себе літературній творчості. У 1812 р. під час російсько-французької війни сформував український козацький полк. У 1817 – 1821 рр. директор Полтавського театру. Із 1818 р. брав участь у діяльності полтавської масонської ложі «Любов до істини». **1798 р.** виходить перша частина

«Енеїди» Котляревського (перший твір нової української літератури). Створив п'єси «Наталка Полтавка» і «Москаль-Чарівник».

Соломія Крушельницька – це ім'я, яке золотими літерами вписане в історію світової опери. Народилася вона 23 вересня 1872 року в селі Білявинці на Тернопільщині, в родині греко-католицького священика. У 1891 році Соломія вступила до Львівської консерваторії Галицького музичного товариства. Також навчалася в майстрів оперного співу Італії. Із 1895 р. виступала в усіх великих операх Європи та Америки. Партнерами Крушельницької на сцені були Енріко Карузо, Тіто Руффо, Федір Шаляпін. Італійський композитор Джакомо Пуччіні подарував співачці свій портрет з написом «Найпрекрасніший і найчарівніший Батерфляй». Померла Соломія Крушельницька 16 листопада 1952 року і похована на Личаківському кладовищі поруч із могилою Івана Франка.

Пантелеймон Куліш (1819–1897) – одна з найбільш яскравих постатей української культури ХІХ століття. Він був письменником, істориком, мовознавцем, фольклористом, видавцем, перекладачем і громадським діячем, який суттєво вплинув на розвиток української літератури та культури. **«Чорна рада» (1857)** Найвідоміший роман Куліша, який визнаний першим історичним романом українською мовою. Він зображує події Руїни, періоду після смерті Богдана Хмельницького, з особливою увагою до людських стосунків, соціального протиріччя і долі України.

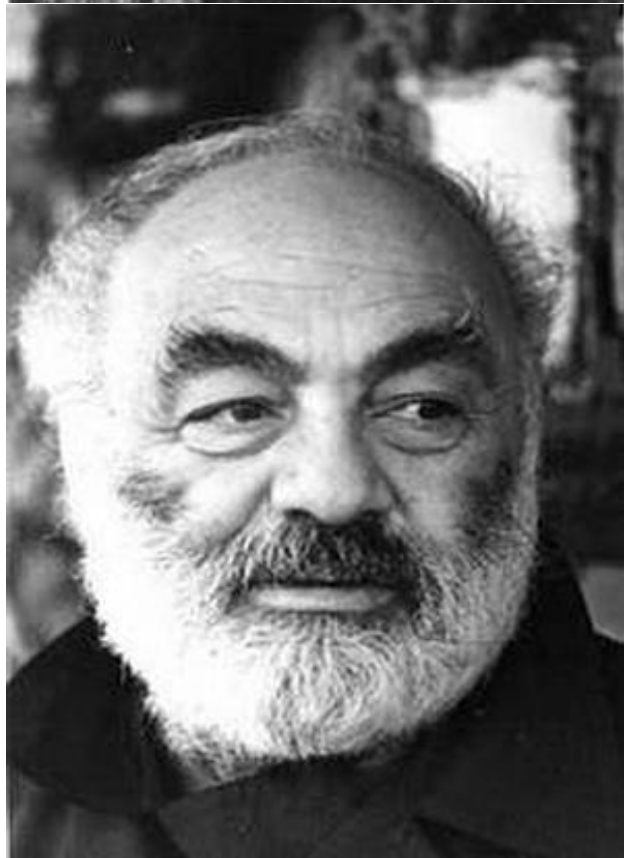
Леся Українка (справжнє ім'я Лариса Петрівна Косач-Квітка, 1871–1913) — видатна українська поетеса, драматургиня, публіцистка та перекладачка, яка залишила глибокий слід в історії української літератури. Дочка письменниці Ольги Петрівни Драгоманової-Косач, яка творила під псевдонімом Олена Пчілка. Дядько Лесі (так її називали у сім'ї, і це ім'я стало літературним псевдонімом) — Михайло Драгоманов, був відомим ученим, громадським діячем. Леся з дитинства була вундеркіндом: у 4 роки навчалась читати, у 6 років почала писати вірші. Вона знала багато мов, включаючи французьку, німецьку, англійську, італійську, польську, грецьку та латину. Відомі твори: «Лісова пісня» (1911 р.), «Бояриня» (1913 р.).

Микола Лисенко (1842–1912) — видатний український композитор, піаніст, диригент, етнограф, педагог і громадський діяч. Його вважають "батьком української класичної музики". Лисенко відіграв ключову роль у формуванні національної музичної школи й популяризації української музичної культури. Проїшов школи Лейпцизької та Петербурзької консерваторій. Автор перших опер для дітей «Коза-Дерева», «Пан Коцький». Найвідоміші опери Лисенка — «Наталка Полтавка» (за п'єсою Івана Котляревського) та «Тарас Бульба» (за повістю Миколи Гоголя). У них композитор підкреслив український колорит, об'єднавши елементи народної музики з класичними формами.

Петро Могила (1596–1647) — визначний український церковний і культурний діяч, митрополит Київський, Галицький і всієї Русі, богослов, реформатор освіти, письменник. Народився в сім'ї молдавського господаря Симеона та угорської князівни Маргарет. Навчався у Львівській братській школі, Замойській академії. Брав участь у битві під Хотиним. Згодом постригся в ченці. З початку XVII ст. архімандрит Києво-Печерської лаври, 1632–1647 рр. – митрополит Київський і Галицький. У 1632 р. домігся від королівської влади визнання вищої православної церковної ієрархії. Восени 1631 р. заснував Лаврську школу, незабаром цю школу було об'єднано з Київською братською, і з 1632 р. постає Києво-Могилянська колегія. Автор богослужбової книги «Требник» (1646 р.).

Сергій Параджанов (1924–1990) — видатний український та вірменський кінорежисер, сценарист, художник і візіонер, який увійшов до світової історії кіно як новатор і творець унікального стилю. Його роботи, зокрема легендарний фільм *«Тіні забутих предків»*, вплинули на розвиток кіномистецтва, поєднуючи національну культуру з універсальними темами краси, свободи і творчості. Нелюбов до радянської влади призвели до арешту і ув'язнення режисера терміном на 15 років.

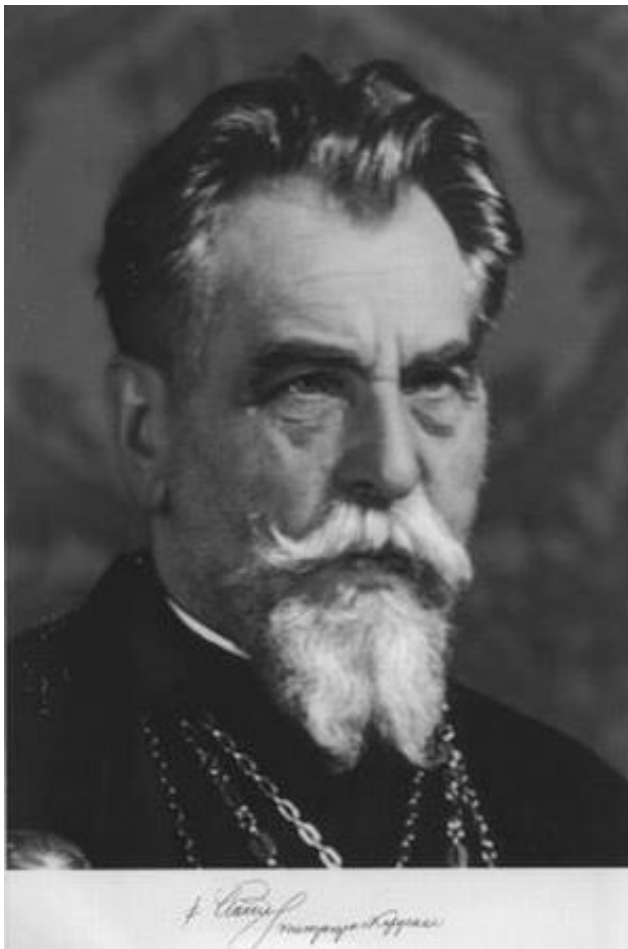

Григорій Сковорода (1722–1794)

— видатний український філософ, поет, педагог, музикант і богослов, який здобув славу як "український Сократ". Він став символом мудрості, свободи й духовного пошуку. Філософ, гуманіст, просвітитель, поет, педагог. Працював викладачем етики та поезії в Харківському та Переяславському колегіумах. На його думку, людина може стати щасливою, пізнавши самого себе, а в житті варто займатися тим, що людині природно відповідає. Автор творів «Сад божественних пісень», збірник байок «Басни харковскія». Пісню Сковороди «Всякому городу нрав і права» використав І. Котляревський у п'єсі «Наталка Полтавка». Йому належить вислів: «Світ ловив мене, але не спіймав».

Йосип Сліпий (1892–1984)

— визначний український релігійний діяч, богослов, митрополит, кардинал Української греко-католицької церкви (УГКЦ), який став символом духовної сили, нескореності й боротьби за свободу віри в умовах радянських репресій. Після смерті А. Шептицького, у листопаді 1944р., став главою греко-католицької церкви. У 1946 р. звинувачений у «ворожій діяльності проти УРСР, співпраці з німецько-фашистськими окупантами», засуджений до ув'язнення. Після вісімнадцяти років каторги звільнений у 1963 р. (завдяки тиску президента США Джона Кеннеді та папи Павла І). Виїхав до Рима, де розпочав відбудову української церкви. Став фундатором Українського католицького університету.

Василь Стус (1938–1985) — один із найвидатніших українських поетів ХХ століття, перекладач, літературознавець, правозахисник, учасник дисидентського руху в СРСР. Його творчість і життя стали символом боротьби за національну ідентичність, свободу слова та людську гідність. Один з активних учасників акції протесту у вересні 1965 р. в кінотеатрі «Україна» в Києві, за що був виключений з аспірантури Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН УРСР. У 1970 р. за кордоном вийшла його збірка поезій «Зимові дерева», через два роки був засуджений за «антирадянську агітацію». У 1980 р. отримав новий строк ув'язнення, помер за ґратами.

Іван Франко (1856–1916) — видатний український письменник, поет, драматург, публіцист, перекладач, учений, громадський діяч і один із засновників модерної української літератури. Його багатогранна діяльність і творчість справили величезний вплив на формування національної свідомості. Один із засновників Русько-української радикальної партії (РУРП), згодом відмовився від соціалістичних поглядів і став членом Української національно-демократичної партії (УНДП). Очолював філологічну секцію в Науковому товаристві імені Тараса Шевченка. Літературні творчість розпочав у 1870-х роках. У 1892 р. брав участь у селянському вічі в м.Снятин.

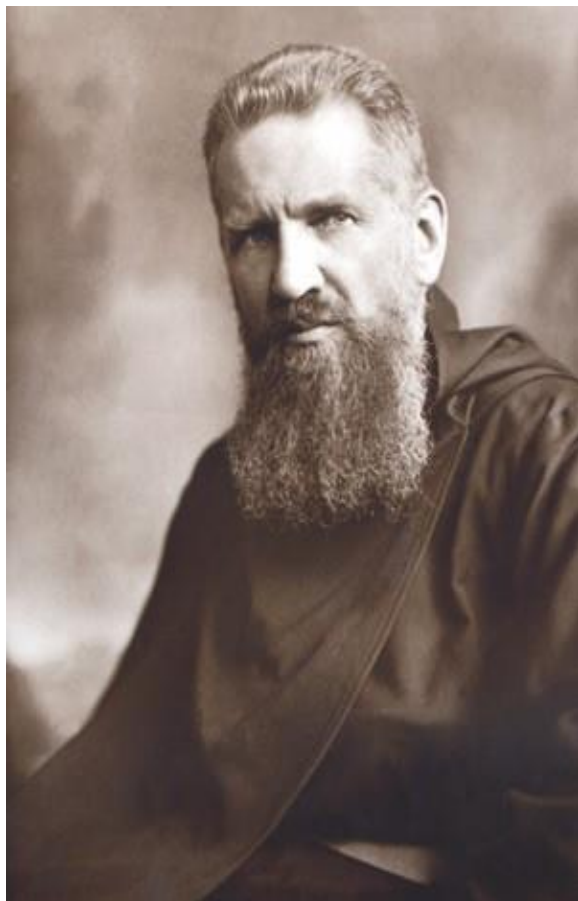

Маркіян Шашкевич (1811–1843) — видатний український письменник, поет, культурний і громадський діяч, просвітник, ініціатор українського національного відродження в Галичині. Він є засновником «Руської трійці» — літературного гуртка, який поклав початок новій українській літературі в західноукраїнських землях, співавтор альманаху «Русалка Дністровая» (1837 р.), один із перших перекладач «Слова про похід Ігорів».

Тарас Шевченко (1814-1861) – це ім'я, яке назавжди вписане в історію України та світової літератури. Він був не лише поетом, а й прозаїком, художником, гравером, етнографом та громадським діячем. Його творчість стала символом боротьби українського народу за свободу і незалежність. У 1840 р. у Петербурзі вийшла перша збірка його поезій «Кобзар». Був одним з найвидатніших майстрів українського образотворчого мистецтва. У 1844 р. вийшов альбом офортів «Живописна Україна», де представлені роботи художника на історичну тематику («Дари в Чигирині», «Смерть Б. Хмельницького»).

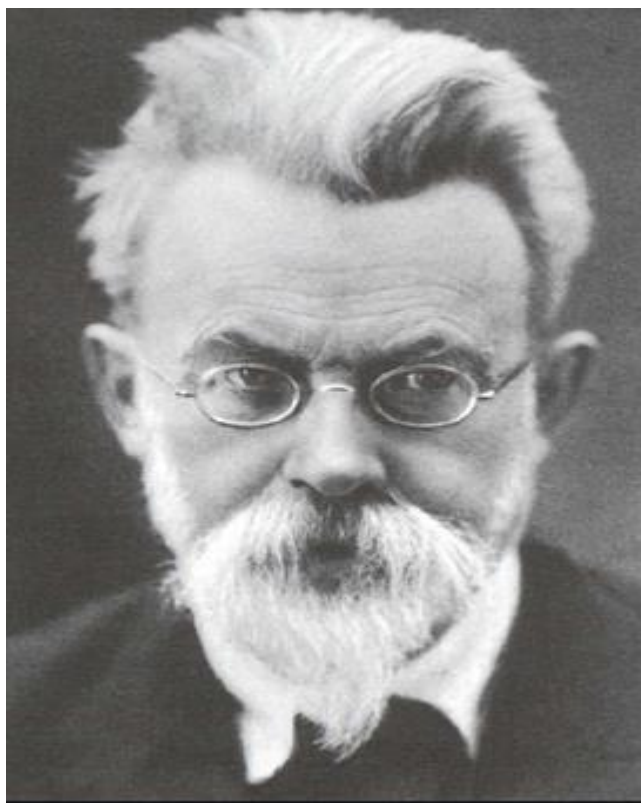
Андрей Шептицький (29 липня 1865 — 1 листопада 1944) — одна з найвизначніших постатей в історії Української греко-католицької церкви (УГКЦ) та України загалом. Як митрополит Галицький і архієпископ Львівський, він очолював УГКЦ понад 40 років (1901–1944), відіграючи ключову роль у духовному, культурному та політичному житті українців. У роки Другої світової війни підтримував наміри українців у час проголошення «Акту відновлення української державності». У багатьох пастирських посланнях виступав проти нацизму. Двічі звертався з протестом щодо нищення єврейського населення в Галичині до рейхсфюрера СС Гімmlера. За згодою митрополита значна кількість євреїв переховувалась у греко-католицьких монастирях і безпосередньо в митрополичій резиденції. Шептицький причетний до формування дивізії «Галичина». Помер у листопаді 1944р.

Ісмаїл Гаспринський (8 березня 1851 — 11 вересня 1914) — видатний кримськотатарський письменник, громадський діяч, журналіст та педагог. Його ім'я асоціюється з рухом за модернізацію ісламських народів Російської імперії та популяризацією освіти й національного пробудження серед кримських татар. Писав і видавав за власною редакцією численні підручники та книжки для кримськотатарської молоді. Його навчальний посібник «Ходжа-і-суб'ян» («Учитель дітей») став найпопулярнішим виданням у тюркомовному світі. У 1883 році І. Гаспринський розпочав видання газети «Терджиман» («Перекладач»), першого тюркомовного видання в Російській імперії. А в 1905 році І. Гаспринський започаткував кримськотатарське періодичне видання для жінок «Алемі нісван» («Жіночий світ»).

Михайло Вербицький (4 березня 1815 — 7 грудня 1870) — український композитор, диригент, священник і громадський діяч. Його ім'я нерозривно пов'язане з українською культурою завдяки створенню музики до пісні **«Ще не вмерла Україна»**, яка стала національним і державним гімном України. Текст Павла Чубинського в Галичині вперше був опублікований у грудневому числі часопису «Мета» за 15 січня 1864 р. Імовірно, це надихнуло о. Михайла (або йому було замовлено перемишльською «Громадою») написати патріотичну пісню. Перше виконання твору «Ще не вмерла Україна» як гімну відбулося 10 березня 1865 р. в Перемишлі як завершальний номер концерту, присвяченому Тарасові Шевченку.

Володимир Вернадський (12 березня 1863 — 6 січня 1945) — видатний український вчений, мислитель, один із засновників сучасної геохімії, біогеохімії та радіогеології. За часів гетьмана П. Скоропадського очолив Комісію з організації Академії наук і Української Національної бібліотеки, а також комісію з питань вищої школи. У 1918 р. Вернадського обрали першим президентом Української Академії наук. Фізико-математичне відділення академії прийняло тематику Вернадського – почалося створення біохімічної лабораторії.

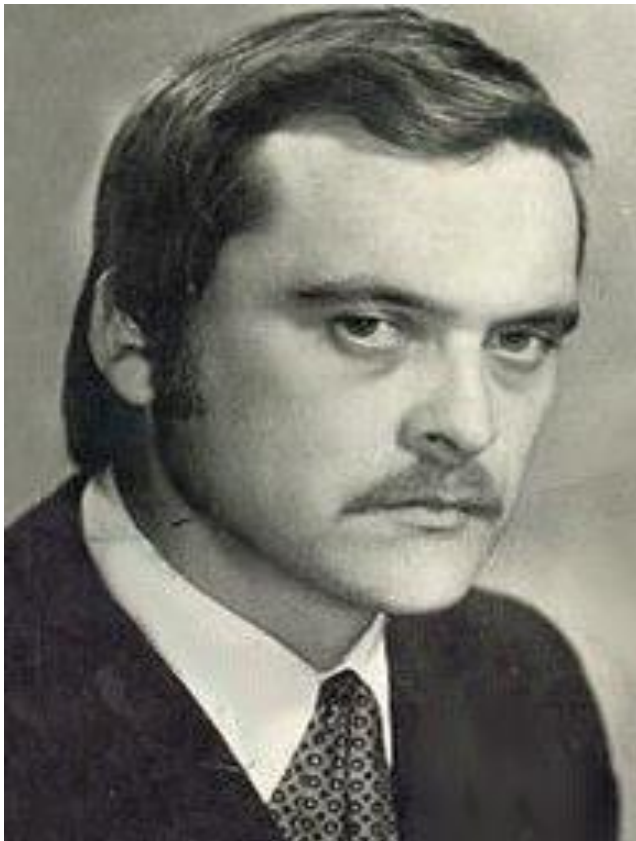

Василь Симоненко (8 січня 1935 — 13 грудня 1963) — видатний український поет-шістдесятник, журналіст і громадський діяч. Симоненко був одним із найяскравіших представників покоління «шістдесятників» — літературного руху, що протистояв радянській цензурі та відстоював право на свободу думки. Його поезія вирізняється пристрасстю, глибоким ліризмом і любов'ю до України. Поет-шістдесятник. Дебютував збіркою «Тиша і грім» (1962 р.), згодом у Мюнхені вийшла його друга збірка «Земне тяжіння» (1965 р.). Помер у Черкасах на 29-му році життя. Його творчість порівнювали за глибиною страждання та щирості з поезією Т. Шевченка.

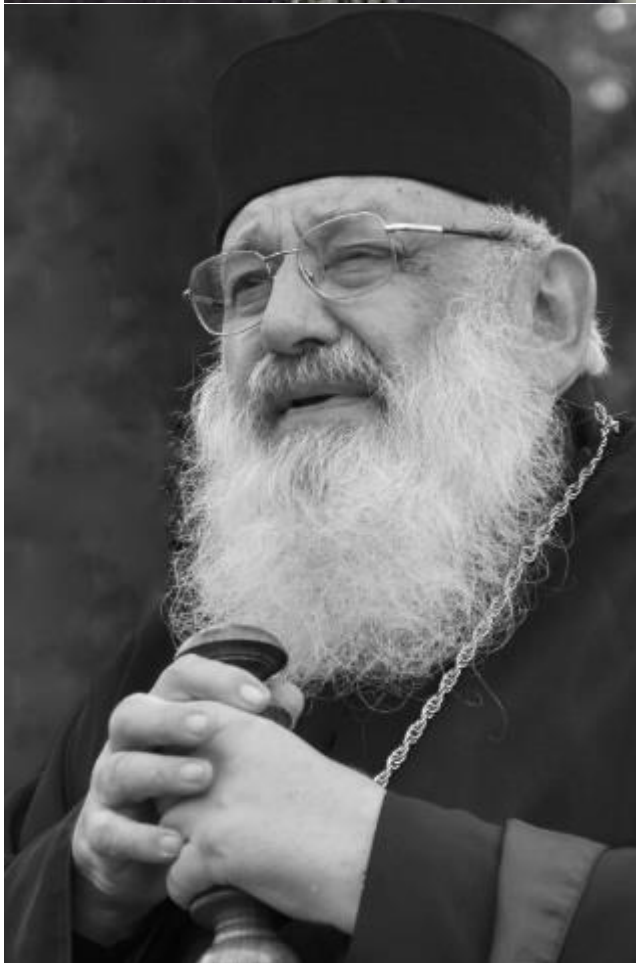

Іван Дзюба (26 липня 1931 — 22 лютого 2022) — видатний український літературознавець, публіцист, дисидент, культурний діяч і громадський активіст. Його постать стала символом інтелектуального спротиву радянській системі. У 1965 році Іван Дзюба написав свою найвідомішу працю — **«Інтернаціоналізм чи русифікація?»**, що стала маніфестом прав українського народу в умовах радянської русифікації. За відкриті виступи на захист української інтелігенції, самвидавські матеріали був ув'язнений у 1972 р. Брав участь у створенні Народного Руху України за перебудову (1989 р.).

Іван Миколайчук (15 червня 1941 — 3 серпня 1987) — видатний український актор, режисер, сценарист і композитор. Його називають «душею українського кіно», адже він став уособленням автентичного українського духу на екрані, об'єднавши в собі талант, харизму і глибоку любов до національної культури. Дебют Івана Миколайчука в кіно відбувся у 1964 році, коли він зіграв головну роль у фільмі **"Тіні забутих предків"** (реж. Сергій Параджанов). Ця стрічка стала справжнім проривом для українського кінематографа, здобувши понад 20 міжнародних нагород. Як режисер зняв фільм «Вавилон ХХ» (1979 р.).

Блаженніший Любомир Гузар (26 лютого 1933 — 31 травня 2017) — визначний церковний діяч, патріарх Української греко-католицької церкви (УГКЦ), людина глибокої віри, мудрості та незламних моральних принципів. Його постать стала символом духовності, єдності та національного відродження України. У 2001 році він став Верховним архієпископом УГКЦ, фактично очоливши Церкву. У 2005 р. повернув резиденцію голів Греко-католицької церкви до Києва після 45-річної перерви. Ініціював побудову Патріаршого собору Воскресіння Христового на київському Лівобережжі. У 2011 р. вийшов у відставку. Був одним з моральних авторитетів українців у 1990–2010-х роках, членом ініціативної групи «Першого грудня».

Практичні завдання до розділу 1

1. https://osvita.ua/test/training/history/60512/#google_vignette

Тренувальні вправи:

1. Оберіть рік заснування в Острозі слов'яно-греко-латинської академії:

А. 1576 р.

Б. 1578 р.

В. 1596 р.

Г. 1598 р.

2. Які події пов'язані з діяльністю Василя-Костянтина Острозького?

А – видання «Острозької Біблії», придушення повстання Северина Наливайка;

Б – видання «Устави на волоки», заснування Запорозької Січі;

В – видання «Пересопницького Євангелія», Молдавські походи;

Г – видання «Ординації Війська Запорозького...», створення реєстрового козацтва.

3. Укажіть твердження, у якому ідеться про Василя-Костянтина Острозького:

А – висувався претендентом на польську корону після смерті Сигізмунда II Августа;

Б – намагався, обстоюючи інтереси козацтва, досягти згоди з польською владою;

В – під керівництвом князя на острові Мала Хортиця був збудований укріплений «городок», який вважається прообразом Запорозької Січі;

Г – реорганізував греко-католицьке чернецтво за католицьким зразком, об'єднавши його у Василіанський орден.

4. Який твір було видано 1581 року?

А – «Адельфотес»;

Б – «Апостол»;

В – «Лексис»;

Г – «Острозьку Біблію».

5. Коли було написано вірш «Ще не вмерла Україна»?

А. 1876 р.

Б. 1878 р.

В. 1863 р.

Г. 1860 р.

6. Про кого йдеться?

«Співпрацював у журналі «Основа» та Київській громаді. У 1873 р. – управитель справами Південно-Західного відділу географічного Російського товариства, після закриття якого (Емський указ 1876 р.) заарештовано і вислано з України.»

А. М.Костомаров

Б. П.Куліш

В. В.Антонович

Г. П.Чубинський

7. Укажіть на якому фото зображено автора вірша «Ще не вмерла Україна»:

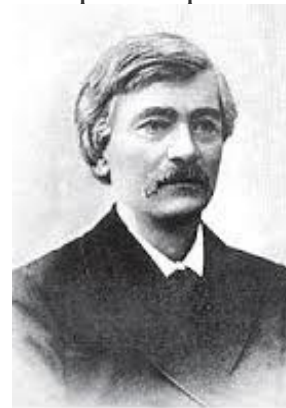
А

Б

В

Г

8. Цитата: «Легше буде сказати, яких мов я не знаю...» належить:

А. М.Грушевський

Б. В.Вернадський

В. Т.Шевченко

Г. А.Кримський

9. Укажіть авторство наведених досліджень.

1. Д. Яворницький

2. А. Кримський

3. І. Мечников

4. М. Грушевський

А. «Історія запорозьких козаків»

Б. «Історія Туреччини та її письменства»

В. «Генеалогічні міркування (про походження багатоклітинних)»

Г. «Історія русів»

Д. «Історія України-Руси»

А Б В Г Д

1

2

3

4

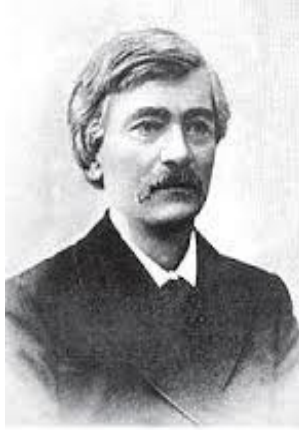
10. Оберіть із наведених зображень секретаря Всеукраїнської Академії Наук (з 1918), який знав 60 мов та залишив по собі унікальні мовознавчі дослідження: «Українська граматика», «Нариси з історії української мови».

А

Б

В

Г

11. На фото зображено:

А. Письменника, кінорежисера, кінодраматурга, класика світового кінематографа.

Б. Композитора, піаніста, диригента, фундатора української національної музики.

В. Історика, сходознавця, письменника, перекладача, одного з організаторів Академії наук України.

Г. Режисера, драматурга, актора, основоположника українського модерного (нового) театру.

12. Кого зображено на фото?

- А. Політичного діяча, історика, засновника Вільної української друкарні в Женеві, видавця журналу «Громада».
- Б. Історика, голову Історичного товариства Нестора-літописця, одного з ініціаторів заснування першого в Україні історичного журналу «Киевская старина».
- В. Етнографа, громадського діяча, автора вірша «Ще не вмерла України...».
- Г. Історика, професора Київського університету, автора праць з історії козацької України, члена Кирило-Мефодіївського братства.

13. У яких твердженнях ідеться про Володимира Антоновича?

1. Голова Української Центральної Ради доби Української революції 1917 - 1921 рр.
  2. Організатор і керівник Київської громади
  3. Уславився 10-томною працею "Історія України-Русі"
  4. Особисто зібрав і підготував до друку 9 томів документів з історії України.
  5. Професор Київського університету, науковий наставник М.Грушевського
- А. 1,2,3
  - Б. 2,3,5
  - В. 1,4,5
  - Г. 2,4,5

14. У царині якого мистецтва творив діяч, зображений на фото?

- А. Кіно, І. Миколайчук;
- Б. скульптура І.Гончар;
- В музики, В. Івасюк;
- Г літератури, О. Гончар;
- Д театру, В. Добровольський.

15. Який твір О. Гончара викликав негативну реакцію партійно-радянського керівництва УРСР?

- А. «Тронка»
- Б. «Прапорonosці»
- В. «Собор»
- Г. «За мить щастя»

16. Яка пам'ятка української культури стала головною діючою особою відомого роману О.Гончара?

- А. Андріївська церква
- Б. Володимирський собор
- В. Свято-Троїцький собор у Новомосковську
- Г. Києво-Печерський монастир

17. Який фільм Довженка входить до списку світових шедеврів ЮНЕСКО?

- А. «Земля»
- Б. «Арсенал»
- В. «Щорс»
- Г. «Зачарована Десна»

18. Укажіть факти біографії діяча, зображеного на фото.

- 1. заснував мистецьке об'єднання «Березіль»
  - 2. був членом спілки «Гарт» упродовж 1923–1925 рр.
  - 3. засуджений у справі «Спілки визволення України»
  - 4. заклав основи монументального мистецтва в Україні
  - 5. воював у лавах Армії УНР проти більшовиків упродовж 1918–1919 рр.
  - 6. автор збірки «Сині етюди», новели «Я (Романтика)»
  - 7. фундатор національного кінематографа
- А. 1,2,5
  - Б. 2,3,7
  - В. 2,5,7
  - Г. 1,5,6

19. М.Костомаров, В.Білозерський, М.Гулак були засновниками:

- А. «Малоросійського товариства»
- Б. «Руської трійці»
- В. «Кирило-Мефодіївського братства»
- Г. «Братства тарасівців»

20. Установіть відповідність між прізвищем науковця та фактами його біографії:

- 1. В. Каразін
  - 2. М. Остроградський
  - 3. М. Максимович
  - 4. М. Костомаров
- А. етнограф, укладач збірок українських народних пісень, перший ректор Київського університету

Б. винахідник, агроном і метеоролог, ініціатор відкриття Харківського університету

В. математик, член Петербурзької, Паризької, Римської та Туринської академій наук.

Г. етнограф, автор українського фонетичного правопису, першого українського історичного роману

Д. історик, автор праць з історії козацтва, член Кирило-Мефодієвського братства

А Б В Г Д

1

2

3

4

21. Укажіть назву книги, з опублікування якої почалося пробудження і формування самосвідомості українського народу:

А «Енеїда»

Б «Кобзар»

В «Історія Малої Росії»

Г «Малоросійські пісні»

22. Яке з наведених понять відповідає поданому визначенню:

«Релігійно-етичний рух, що виник в Англії в XVIII ст. серед представників різної духовної і політичної орієнтації. Головна мета — «просвітницький» вплив на влади»?

А Марксизм

Б реформація

В масонство

Г православ'я

23. Установіть відповідність між датою та подією.

Дата

1 1798 р.

2 1812 р.

3 1830—1831 рр.

4 1846—1847 рр.

Подія

А повстання під проводом У. Кармелюка

Б вихід друком «Енеїди» І. Котляревського

В початок російсько-французької війни

Г діяльність Кирило-Мефодіївського товариства

А Б В Г Д

- 1
- 2
- 3
- 4

24. Учасниками національного відродження Наддніпрянської України в першій половині XIX ст. є

- 1 Іван Могильницький
- 2 Григорій Квітка-Основ'яненко
- 3 Іван Франко
- 4 Петро Гулак-Артемівський
- 5 Іван Котляревський
- 6 Михайло Драгоманов
- 7 Маркіян Шашкевич

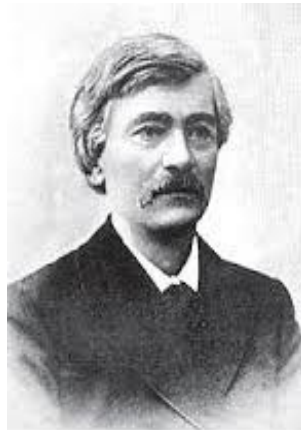
25. Установіть відповідність між портретом історичного діяча та його ім'ям і прізвищем.

1

2

3

4

- А Іван Котляревський
- Б Микола Костомаров
- В Тарас Шевченко
- Г Володимир Антонович
- Д Пантелеймон Куліш

26. Про якого митця йдеться в цитованому документі?
«На початку XX ст. на оперних сценах світу царювали четверо чоловіків — Баттістіні, Карузо, Тітто Руффо, Шаляпін. І лише одна жінка спромоглася сягнути їхніх висот і стати врівень з ними. Найвимогливіші критики світу

називали її “Незабутньою Аїдою”, “Найчарівнішою Чіо-Чіо-Сан”, “Вражаючою Валькірією”...»

А.С. Крушельницьку

Б. М. Стефанович

В. К. Воронець

Г. М. Каллас

27. На фото зображено:

А. поетесу.

Б. балерину.

В. художницю.

Г. оперну співачку.

28. Доберіть до кожного з видань його характеристику.

1.«Енеїда»

2.«Історія Русів»

3.«Основа»

4.«Громада»

А. перший український суспільно-політичний і літературно-мистецький журнал, що видавала українська громада 1861–1862 рр. у Петербурзі

Б. український громадсько-політичний і науково-літературний збірник, що видавав у Женеві Михайло Драгоманов у період 1878–1879 рр. та 1882 р.

В. одна з визначних пам'яток української історичної та суспільно-політичної думки другої половини XVIII – початку XIX ст., у якій обстоювано ідею автономного державного розвитку України

Г. перший твір у новій українській літературі, надрукований у Санкт-Петербурзі 1798 р.

Д. щомісячний історико-етнографічний і літературний часопис, що видавали в Києві російською й українською мовами протягом 1882–1906 рр.

А Б В Г Д

1

2

3

4

29. Назвіть діячів, які були членами Кирило-Мефодіївського братства:

- А. Ізмаїл Срезневський, Микола Костомаров, Тарас Шевченко
- Б. Микола Костомаров, Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш
- В. Пантелеймон Куліш, Ізмаїл Срезневський, Микола Костомаров
- Г. Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Ізмаїл Срезневський

30. «Кулішівка» — це:

- А. правопис, котрий винайшов П. Куліш;
- Б. земля, де було народжено письменника ;
- В. збірка Пантелеймона Куліша, котру було опубліковано у 1857 р.;
- Г. назва журналу, де було опубліковано твори за авторством Пантелеймона Куліша.

31. Микола Лисенко — це видатний український

- А. композитор, автор хорових поем «Легенда», «Моя пісня», обробок українських пісень «Козака несуть», «Дударик», «Щедрик».
- Б. драматург, композитор, співак, соліст Флорентійської та Російської опер, автор опери «Запорожець за Дунаєм».
- В. хоровий диригент, композитор, автор духових концертів, зокрема: «Спаси мя, Боже», «В молитвах неусыпающую Богородицу».
- Г. композитор, етнограф, учасник громадівського руху, автор опер «Тарас Бульба», «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Енеїда».

32. У якому уривку з історичного джерела йдеться про роль і місце в українській культурі зображеного діяча?

- А. *«Перлини народного мелосу («Щедрик») у його хорових композиціях набули нового звучання. Вирізняючись природністю руху голосів, ювелірною шліфовкою деталей, вони й донині є цікавими інтерпретаціями українських пісень...»*
- Б. *«Значення його мистецтва для української музики таке саме, як Глінки для росіян, Шопена для поляків, Сметани для чехів чи Гріга для норвежців. Бо крім «Запорожця за Дунаєм» справді мистецької музики до нього не було...»*
- В. *«Будучи одним із основоположників модернізму в музиці, не залишав поза увагою й народну тематику, створюючи як обробки українських пісень для голосу з фортепіано, так і вишукані романси на слова давніх китайських поетів...»*
- Г. *«Втілюючи у своїй творчості риси італійської («Алкід») та французької («Свято сеньйора») опер, органічно поєднуючи діалоги, балетні та водевільні*

сцени, йому вдалося перетворити оперу на мистецтво широкого діапазону почуттів...»

33. Які музичні твори належать видатному композитору Миколі Лисенку?

- 1) «Майська ніч»
- 2) «Мазепа»
- 3) «Пан Коцький»
- 4) «Різдвяна ніч»
- 5) «Богдан Хмельницький»
- 6) «Тарас Бульба»

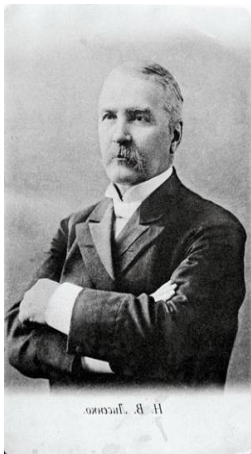
А 1, 4, 5

Б 2, 3, 4

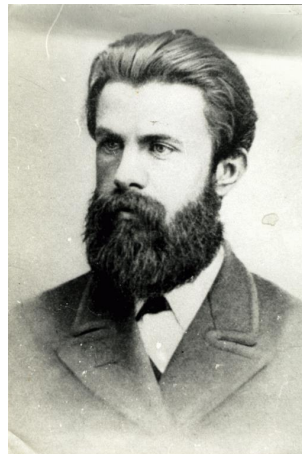
В 4, 5, 6

Г 3, 4, 6

34. З'ясуйте кому з діячів, зображених на фото, належать наведені факти біографії.

1

2

3

4

А. актор, режисер, громадський діяч, корифей українського побутового театру, засновник першого українського стаціонарного театру

Б. композитор, етнограф, учасник громадського руху, автор опер «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Тарас Бульба», «Енеїда»

В. етнограф, фольклорист, брав участь у виданні журналу «Основа», автор вірша «Ще не вмерла Україна...»

Г. публіцист, один із організаторів «Старої громади», Вільної української друкарні в Женеві, видавець першого українського політичного журналу «Громада»

Д. історик, член Кирило-Мефодіївського братства, автор першого українського історичного роману «Чорна рада».

35. Установіть відповідність між прізвищами митців і сферами їхньої творчості (фактами біографії).

1. М. Лисенко

2. М. Пимоненко

3. С. Гулак- Артемовський

4. М. Леонтович

А. Художник, член Товариства «передвижників», автор картин «Весілля в Київській губернії», «Свати», «Ворожіння», «Ярмарок».

Б. Композитор, автор хорових поем «Легенда», «Моя пісня», класичних обробок українських пісень «Козака несуть», «Дударик», «Щедрик».

В. Живописець-баталіст, графік, автор картин «Похід запорожців на Крим», «Бій Максима Кривоноса з Ієремією Вишневецьким».

Г. Композитор, співак, драматург, соліст Флорентійської опери, Російської імператорської опери, автор опери «Запорожець за Дунаєм».

Д. Композитор, етнограф, учасник громадівського руху, автор опер «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Тарас Бульба», «Енеїда».

36. Про кого йдеться?

«...Брав участь у битві під Хотиним. Згодом постригся в ченці. З початку XVII ст. архімандрит Києво-Печерської лаври, 1632–1647 рр. – митрополит Київський і Галицький. У 1632 р. домігся від королівської влади визнання вищої православної церковної ієрархії.»

А. Петро Конашевич-Сагайдачний

Б. Йов Борецький

В. Петро Могила

Г. Мелетій Смотрицький

37. З митрополитом Петром Могилою пов'язано

А. укладення унії православної та католицької церков

Б. надання ставропігії Львівському Успенському братству

В. об'єднання Лаврської школи та Київської братської школи в колегію

Г. заснування першої на українських землях слов'яно-греко-латинської школи

38. Що було одним із результатів церковної реформи митрополита П. Могили?

А. скасування частини умов церковної унії

Б. набуття церковними братствами права ставропігії

В. стрімке зростання протестантських громад у містах і селах України

Г. подолання занепаду православної церкви на українських землях

39. У якому році утворилася Києво-Могилянська колегія?

А. 1632

Б. 1634

В. 1623

Г. 1643

40. Про кого йдеться?

«Його роботи, зокрема легендарний фільм «Тіні забутих предків», вплинули на розвиток кіномистецтва, поєднуючи національну культуру з універсальними темами краси, свободи і творчості.»

- А. В.Івасюк
- Б. С. Параджанов
- В. І Кавалеридзе
- Г. О. Довженко

41. До якого періоду історії України слід віднести такий висновок науковців: *«Свідченням прогресивних явищ в українському мистецтві стало утвердження і розвиток українського романтичного (поетичного) кіно. Творчість таких видатних діячів українського кіно, як С. Параджанов, І. Миколайчук, стала відомою далеко за межами України?»*

- А. «відлига»
- Б. «застій»
- В. «перебудова»
- Г. «незалежність»

42. Укажіть події, сучасником яких був Г. Сковорода:

- 1. Полтавська битва
- 2. Гетьманування К. Розумовського
- 3. Надання Києво-Могилянці статусу академії
- 4. Коліївщина
- 5. Приєднання території Кримського ханства до Російської імперії
- 6. відкриття Харківського університету

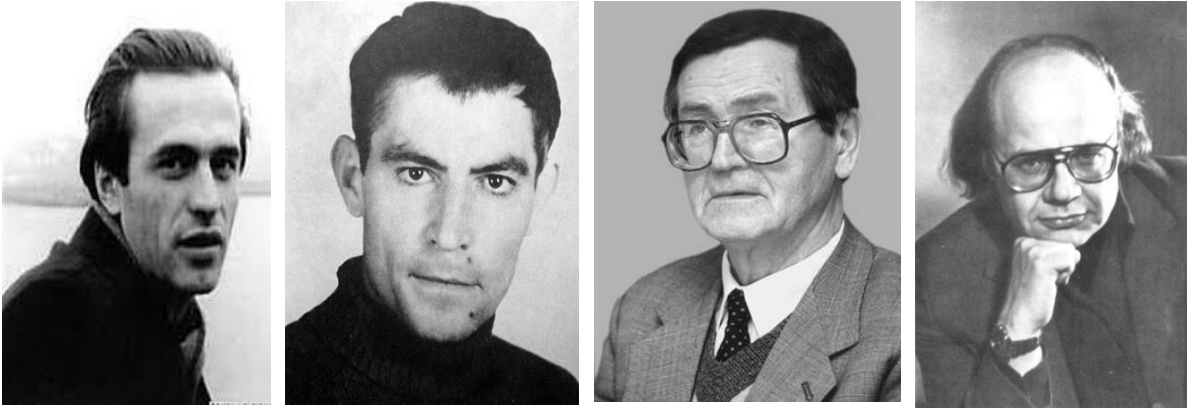
- А. 1,3,6
- Б. 3,4,5
- В. 2,4,5
- Г. 3,5,6

43. Про кого йдеться?

«Після смерті А. Шептицького, у листопаді 1944р., став главою греко-католицької церкви. У 1946 р. звинувачений у «ворожій діяльності проти УРСР, співпраці з німецько-фашистськими окупантами», засуджений до ув'язнення.»

- А. В. Липківський
- Б. Л. Гузар
- В. А.Шептицький
- Г. Й.Сліпий

44. Укажіть фото, на якому зображений Василь Стус:

А

Б

В

Г

45. Ліна Костенко та Василь Стус були:

- А. першими речниками шістдесятництва в Україні
- Б. учасниками Нью-Йоркської групи
- В. засновниками нового літературного жанру
- Г. першими авторами постмодерних творів

46. Установіть відповідність між прізвиськом діяча та фактами його біографії.

- 1.В. Симоненко
- 2.М. Руденко
- 3.В. Стус
- 4.В. Чорновіл

- А. автор «самвидавських» праць «Репортаж із заповідника імені Берії», «Серед снігів», «Хроніка опору»
- Б. автор «самвидавської» збірки «Лихо з розуму», журналу «Український вісник», член Української Гельсінської групи
- В. автор збірок «Круговерть», «Зимові дерева», «Веселий цвинтар», член Української Гельсінської групи
- Г. автор поезій «Всесвіт у тобі», «Оновлення», один із засновників і керівник Української Гельсінської групи
- Д. автор збірок «Лебеді материнства», «Земне тяжіння», «самвидавської» сатири «Некролог кукурудзяному качанові», «Злодій», «Суд»

А Б В Г Д

- 1
- 2
- 3
- 4

47. Укажіть назву партії, членом якої був Іван Франко:

- А. Українська національно-демократична партія

- Б. Революційна українська партія
- В. Партія соціалістів-революціонерів
- Г. Українська соціал-демократична партія

48. Установіть відповідність між назвами організацій і прізвищами діячів, причетних до їхнього створення.

- 1.«Руська трійця»
  - 2.Кирило-Мефодіївське братство
  - 3.Русько-українська радикальна партія
  - 4.«Братство тарасівців»
- А. М. Костомаров, В. Білозерський, М. Гулак
  - Б. І. Липа, Б. Грінченко, М. Міхновський
  - В. В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський
  - Г. І. Франко, М. Павлик, Є. Левицький
  - Д. М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький
- А   Б   В   Г   Д

- 1
- 2
- 3
- 4

49. З іменем Івана Франка пов'язано створення

- А.першої української політичної партії
- Б. літературного товариства ім. Т. Шевченка
- В. культурно-освітнього товариства «Просвіта»
- Г. «Руського інституту» при Львівському університеті

50. Маркіян Шашкевич був натхненником , організатором і лідером:

- А.першої української політичної партії
- Б. «Руської трійці»
- В. культурно-освітнього товариства «Просвіта»
- Г. «Собору руських учених»

51. Прочитайте уривок з історичного джерела та виконайте завдання.

«...управління ревізії книг доручило мені... прорецензувати анонімну книжечку, написану руською і надруковану в Угорщині в Буді в 1837 р. під назвою “Русалка Дністровая”. Творик цей, що містить різні сумнівні місця і видає автора як прихильника нововведень, скоро буде заборонений цензурою...»

В уривку оцінено діяльність якого товариства?

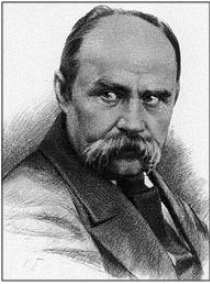
- А.«Руської трійці»
- Б. Кирило-Мефодіївського братства
- В. Головної руської ради

Г. товариства «Просвіта»

52. В якому році була видана збірка «Кобзар»?

- А. 1798 р.
- Б. 1840 р.
- В. 1861 р.
- Г. 1857 р.

53. У якому уривку з історичного джерела йдеться про роль і місце в українській культурі зображеного діяча?

А. *«Він став самобутнім виявом імпресіонізму в українській літературі, вдаючись до аналізу психологічного стану своїх героїв. Його творчість остаточно розвіяла сумніви, чи зможе українська література стати великою літературою...»*

Б. *«З його ім'ям пов'язаний поворот до нового літературного і культурного розвитку. Його славу зачинателя нової української літератури, доповнює слава «батька» українського театру...»*

В. *«Він був сином мужика і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим...»*

Г. *«Будучи останнім представником поезії українського бароко, він став предтечею нової української літератури, просякнувши її ідеями гуманізму та Просвітництва...»*

54. На фото зображено:

А. М. Руденка, письменника, автора поезій «Всесвіт у тобі»; керівника Української Гельсинської групи

Б. С. Параджанова, кінорежисера, автора фільмів «Тіні забутих предків», «Колір гранату»

В. В. Стуса, поета, автора збірок «Круговерть», «Зимові дерева»; члена Української Гельсинської групи

Г. Є. Сверстюка, філософа, письменника, дисидента, автора збірки «Блудні сини України»

55. Оберіть факти, які стосуються життя та діяльності митрополита А. Шептицького

А. був відомий за свій внесок у розвиток Греко-Католицької Церкви в Україні

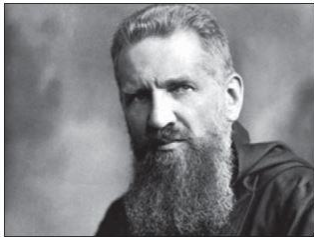
Б. фундатор Українського національного музею у Львові

В. був відомий як меценат

Г. пережив дві Світові війни

Д. всі відповіді вірні

56. Установіть послідовність фактів біографії діяча, зображеного на фото.

А. Пише листи керівникам Третього рейху із засудженням винищення євреїв й окупаційної політики на Сході.

Б. У зв'язку з проведенням акції «пацифікації» протестує проти розправи польських військ над українським населенням Галичини.

В. Виступає з рішучим протестом проти антицерковної політики радянської влади на Західній Україні.

Г. Обраний членом Національної Ради Західноукраїнської Народної Республіки.

57. Увідповідніть діячів, зображених на фото, з фактами їхньої біографії.

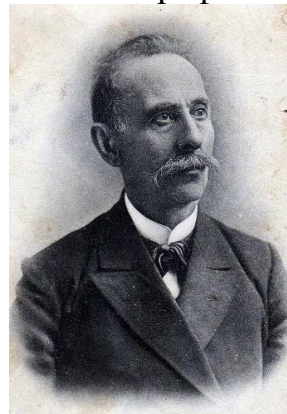
1

2

3

4

А. історик, професор Київського університету Св. Володимира, один з основоположників археології в Україні й один з ініціаторів заснування першого в Україні історичного журналу «Киевская старина»

Б. просвітник, письменник, лідер національного відродження кримських татар, видавець першої в Криму тюркськомовної газети

В. етнограф, громадський діяч, автор тексту Державного Гімну України

Г. історик, публіцист, засновник Вільної української друкарні в Женеві, видавець першого українського політичного часопису

Д. письменник, громадський діяч, упорядник «Словаря української мови»

А Б В Г Д

1

2

3

4

58. Вкажіть твердження, які стосуються І.Гаспринського:

1. обстоював право кримськотатарських, зокрема й мусульманських, жінок на освіту

2. розробив систему навчання кримськотатарської грамоти на основі звукового методу

3. співпрацював із владою кримських більшовиків із надією покращити долю кримських татар

4. намагався створити Всесвітній мусульманський конгрес

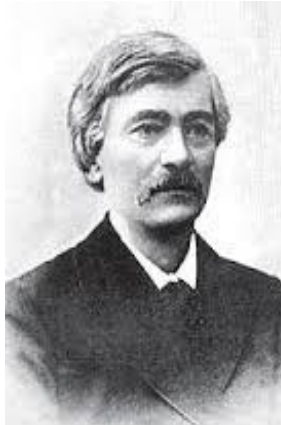
А.1,2,4

Б.2,3,4

В.1,2,3

Г.1,3,4

59. Укажіть світлину із зображенням композитора, музика якого стала основою Державного Гімну України:

А

Б

В

Г

60. Національний гімн «Ще не вмерла України ні слава, ні воля. / Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля...» створили

А. І. Франко, С. Людкевич.

Б. М. Драгоманов, С. Гулак-Артемівський.

В. П. Чубинський, М. Вербицький.

Г. Леся Українка, М. Леонтович.

61. Про кого йдеться?

«За часів гетьмана П. Скоропадського очолив Комісію з організації Академії наук і Української Національної бібліотеки, а також комісію з питань вищої школи. У 1918 р обраний першим президентом Української Академії наук.»

А. А.Кримський

Б. В.Вернадський

В. Б.Грінченко

Г. М.Грушевський

62. Володимир Вернадський представляв:

А. природничі науки

Б. економічні науки

В. суспільні науки

Г. філологічні науки

63. Його називають ученим-пророком. Його ідеї випередили час. Вершина наукового пошуку вченого – вчення про біосферу як цілісної природної системи, а також про ноосферу – впливу людського розуму на навколишній світ. Основоположник генетичної мінералогії, гео- та біогеохімії. Про кого йде мова?

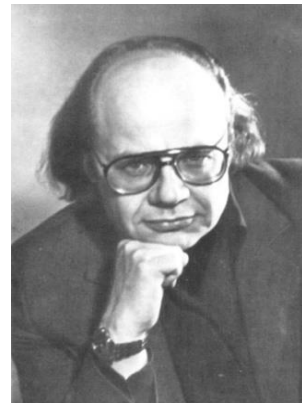
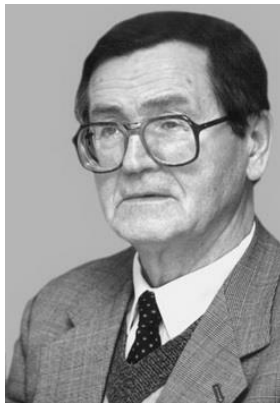
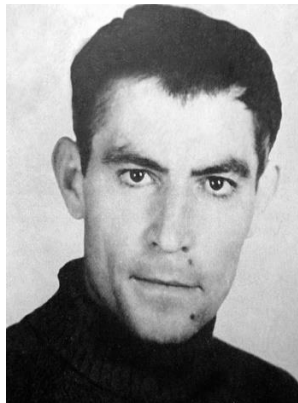
А. В. Вернадський

Б. С. Єфремов

В. М. Грушевський

Г. Б.Грінченко

64. Вкажіть на світлинах Василя Симоненка:

А

Б

В

Г

65. Які з наведених фактів творчої біографії належать Василю Симоненку?
поет,

А. автор збірок «Лебеді материнства», «Земне тяжіння», «самвидавської» сатири «Злодій», «Некролог кукурудзяному качанові»

Б. письменник, громадський діяч, автор трилогії «Прапорonosці», романів «Тронка», «Собор», «Берег любові»

В. публіцист, автор «самвидавської» праці «Лихо з розуму»; головний редактор часопису «Український вісник»

Г. письменник, літературознавець, автор «самвидавської» праці «Інтернаціоналізм чи русифікація?»

66. Хто з шістдесятників творив у жанрі літератури?

1 Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Іван Світличний

2 Олена Апанович, Михайло Брайчевський, Олена Компан

3 Алла Горська, Галина Севрук, Панас Заливаха

4 Сергій Параджанов, Юрій Ілленко, Леонід Осика

5 Василь Симоненко, Іван Драч, Ліна Костенко

А.1,3

Б.1,5

В.2,3

Г.4,5

67. Проаналізуйте фрагмент історичного документа та виконайте завдання до нього.

«...Відчувалася загальна потреба якогось “роз’яснення”, якогось виступу в цій справі [арештів]. Офіційні кола мовчали. Серед тих, хто багато в чому не погоджувався з офіційною національною політикою, не знайшлося кому виступити одверто, принципово й на всю широчінь питання. Тоді довелося взятися за цю справу мені. У вересні–грудні 1965 року я написав, а наприкінці того ж року надіслав на адресу Шелеста й Щербицького працю “Інтернаціоналізм чи русифікація?”, у якій звинувачував КПРС і КПУ в антидемократизмі та проведенні жорсткої русифікації під виглядом інтернаціоналізму».

Якою була реакція компартійного керівництва УРСР на згадану в документі «працю»?

А. початок цькування автора

Б. розгортання публічної дискусії

В. припинення зросійщення освіти

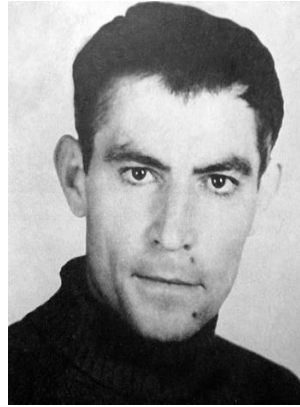
Г. виправдання судом заарештованих

68. Вкажіть на світлинах автора праці «Інтернаціоналізм чи русифікація?»(1965):

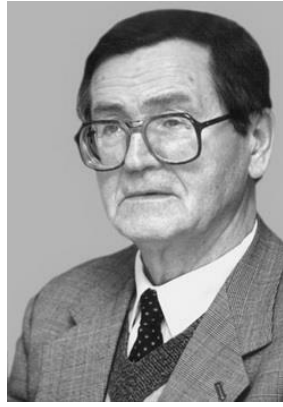

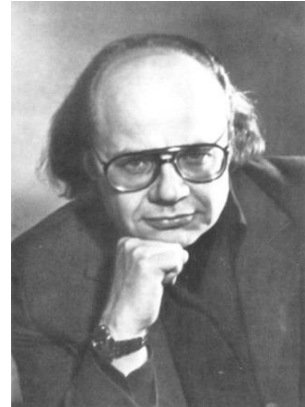
А

Б

В

Г

69. Видатний актор і режисер, виконавець головної ролі у фільмі «Тіні забутих предків».

- А. Борислав Брондуков.
- Б. Іван Гаврилюк.
- В. Леонід Осика.
- Г. Іван Миколайчук.

70. До якого періоду історії України слід віднести такий висновок науковців: «Свідченням прогресивних явищ в українському мистецтві стало утвердження і розвиток українського романтичного (поетичного) кіно. Творчість таких видатних діячів українського кіно, як С. Параджанов, І. Миколайчук, стала відомою далеко за межами України?»

- А. «відлига»
- Б. «застій»
- В. «перебудова»
- Г. «незалежність»

71. Установіть відповідність між прізвищами кінорежисерів та їхніми кінострічками.

- 1. С. Параджанов
- 2. І. Миколайчук
- 3. Ю. Ілленко
- 4. Л. Осика

- А. «Звенигора», «Арсенал».
- Б. «Тіні забутих предків», «Цвіт гранату».

В. «Вавилон – ХХ», «Така пізня, така тепла осінь».

Г. «Криниця для спраглих», «Білий птах з чорною ознакою».

Д. «Камінний хрест», «Тривожний місяць вересень».

А Б В Г Д

1

2

3

4

72. Про кого йдеться?

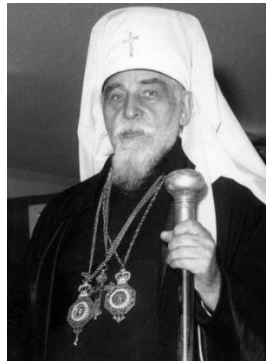
«У 2001 році він став Верховним архієпископом УГКЦ, фактично очоливши Церкву. У 2005 р. повернув резиденцію голів Греко-католицької церкви до Києва після 45-річної перерви.»

А

Б

В

Г

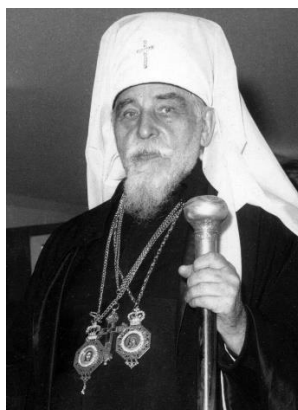
73. На якому фото зображений Любомир Гузар?

А

Б

В

Г

74. Поруч із третім Президентом України на фотографії –

- А. Андрей Шептицький
- Б. Василь Липківський
- В. Йосип Сліпий
- Г. Любомир Гузар

75. Встановіть відповідність між особою та її характеристикою:

1 Любомир Гузар

2 Борис Патон

3 Петро Порошенко

4 Дмитро Разумков

А. Український політик, Голова Верховної Ради з серпня 2019 року

Б. Митрополит Київський і всієї України, предстоятель Православної церкви України

В. Український релігійний діяч, патріарх Української Греко-Католицької Церкви.

Г. Президент України в 2014 - 2019 рр., лідер парламентської фракції «Європейська солідарність»

Д. Український науковець у галузі зварювальних процесів, металургії і технології металів, Президент НАН України

Поняття та терміни до розділу 1:

«Відлига» — поширена, але неформальна назва періоду історії СРСР, що розпочався після смерті Й. Сталіна (друга половина 1950-х р. — початок 1960-х р.). Його характерними рисами були певний відхід від жорсткої сталінської тоталітарної системи, спроби її реформування в напрямку лібералізації, відносна демократизація, гуманізація політичного та громадського життя.

Дисидент — особа, яка активно протистоїть встановленій політичній чи релігійній системі, устрою, переконанню або інституції. Часто це призводить до гонінь, репресій і переслідувань його з боку влади.

Емський указ — розпорядження російського імператора Олександра II від 18 (30) травня 1876 року, підписане в Бад-Емсі і спрямоване на витіснення української мови з культурної сфери. Емський указ забороняв українську мову в багатьох

сферах життя (церква, музика, театр, книгодрукування (заборона ввезення на територію імперії книг, що надруковані українською мовою) і обмежував її лише побутовим вжитком; забороняв театральні виступи українською мовою.

Журнал «Основа» — український суспільно-політичний і літературний журнал, перший український часопис на теренах колишньої Російської імперії. Журнал виходив щомісячно з січня 1861 р. до вересня 1862 р. у Петербурзі. Видання було засноване з метою формування української ідентичності, з увагою до питання про самостійність української мови й історії. «Основа» охоплювала своїм змістом практично всі сфери життя українців: освітню, культурну, суспільно-політичну й ідеологічну. асновниками «Основи» були Пантелеймон Куліш, Микола Костомаров, Василь Білозерський (головний редактор) та Ганна Барвінок (Олександра Білозерська-Куліш). Найпалкішим ініціатором заснування українського часопису був Пантелеймон Куліш, який клопотав про дозвіл на видання журналу, залучав меценатів, готував гострі публіцистичні статті, які згодом сформували потужний пропагандистський ефект «Основи». Великою заслугою П. Куліша було також вдосконалення українського правопису, основні норми якого вчений почав застосовувати у своїх публікаціях у часописі.

Застій — ретроспективна назва одного з останніх періодів існування радянської економічної та політичної системи (середина 1970 — середина 1980-х років).

Київська громада — осередки української інтелігенції, що провадили національно-культурну та громадянсько-політичну працю в другій половині XIX на початку XX в. в межах Російської імперії стали виникати з кінця 50-х рр., коли тимчасовий ліберальний курс російського уряду сприяв поживленню суспільного життя.

Перша Громада виникла в Петербурзі, до складу якої входили: М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко, В. Білозерський, В. Коховський, О. Кістяковський, Г. Вашкевич, Ф. Черненко, Д. Каменецький, М. Стороженко, С. Глушановський, М., Ф. і О. Лазаревські, Г. Честахівський. В. Менчиць та ін. За підтримки поміщиків-українофілів В. Тарновського й Г. Ґалаґана було організовано видання творів українських письменників і 1861—1862 виходив журнал «Основа», що став осередком тодішнього національного руху.

Кирило-Мефодіївське братство—перша українська таємна політична організація, що виникла в Києві наприкінці 1845 року та спиралася на традиції українського визвольного й автономістського руху. Була одним з проявів піднесення національного руху на українських землях та активізації загальнослов'янського руху під впливом визвольних ідей періоду назрівання загальноєвропейської революційної кризи — «Весни народів». Членами товариства, які називали себе братчиками, стали вихованці й співробітники Київського та Харківського університетів. Провідну роль серед них відігравали М. Костомаров, Т. Шевченко, Г. Андрузький, В. Білозерський, М. Гулак, П. Куліш. Завдання об'єднання слов'ян, що стало підставою виникнення таємної організації, згодом конкретизувалось у двох напрямках — рівноправного співробітництва слов'янських народів і відродження України.

Магнат—заможний землевласник, аристократ, представник еліти Речі Посполитої.

Масонство—космополітичний релігійно-етичний рух, учасники якого визнають «Великого будівничого світу» творцем всього ладу в природі й називають себе будівничими його храму. Інша назва – франкмасонство (франц. francmaçonnerie – вільномулярство). У своїх писаннях масони закликають до морального вдосконалення людей і їхнього об'єднання (незважаючи на релігійну та національну належність) на принципах братерства, рівності, взаємодопомоги й вірності. Вони ведуть свою історію від середньовічних мулярських гільдій, від яких запозичили назву й форми організаційних об'єднань – ложі; поділ членів на учнів, підмайстрів і майстрів; елементи одягу – фартухи, рукавиці, шапки; відзнаки – зображення мулярських інструментів (циркуль, трикутник, молоток). В Україні М. поширювалося безпосередньо із західної Європи і через Росію та Польщу. Їхня діяльність деякою мірою сприяла розвитку українського національно-політичного руху, що зумовило репресії з боку російського уряду. У Києві діяло 15 лож різних напрямів, в Одесі – 4, ще бл. 20-ти – в інших містах, зокрема Полтаві, Вінниці, Катеринославі (нині Дніпро), Одесі, Харкові, Житомирі, Чернігові, Рівному, Проскурові (нині Хмельницький), Херсоні, Львові, Чернівцях, м. Бердичів (нині Житомирської обл.) і Ялта (нині АР Крим).

Митрополіт—(грец. μητροπολίτης — «той, хто з митрополії») — другий після патріарха титул єпископа в православній церкві (в грецькій традиції третій після патріарха та архієпископа), головує в Митрополії, також очолює автокефальні або автономні церкви.

«Нова ера» —україно-австро-польське порозуміння кінця ХІХ ст.. у Галичині, яке полягало в культурно-освітніх і господарських поступках австрійських і польських правлячих кіл в обмін на лояльне ставлення українців до імперії Габсбургів.

Перебудова— загальна назва сукупності політичних і економічних реформ, що проводилися в СРСР у 1985–1991 роках. Складові частини Перебудови: у внутрішньополітичнійсфері — політикагласності та демократизація суспільного життя; в економіці — введення елементів ринкових відносин; у зовнішній політиці — відмова від надмірної критики так званого капіталістичного ладу,

значне поліпшення відносин зі США та демократичними країнами Західної Європи, визнання пріоритету загальнолюдських цінностей і глобальних світових проблем. До початку 1990-х років Перебудова призвела до загострення кризи в усіх сферах життя суспільства, що спричинило ліквідацію влади КПРС і розпад СРСР.

«Слов'яно-греко-латинська» школа— перший вищий навчальний заклад у Східній Європі, найстарша українська науково-освітня установа, заснована у 1576 році князем Василем-Костянтином Острозьким.

Хлопомани—народницько-культурна течія української інтелігенції на Правобережній частині України в 1850-ті—1860-ті роки, яка прагнула зближення з народом. Хлопомани — польський термін на означення прихильників селянства; згодом цю презирливу назву перебрали самі адепти «любові до простого українського народу». Цей рух під впливом соціально-революційних ідей Заходу народився спочатку серед студентів Київського університету, які походили зі спольщених шляхетських родин. Усвідомивши собі, що належить служити «тому народові, серед якого живеш», вони покинули польські студентські організації і заснували українську громаду.

Шістдесятники— назва покоління радянської та української національної інтелігенції з яскраво вираженою громадянською позицією, що ввійшло у культуру (мистецтво, літературу тощо) та політику СРСР у другій половині 1950-х — період тимчасового послаблення комуністично-більшовицького тоталітаризму та хрущовської «відлиги» (десталінізації та деякої лібералізації) і найповніше себе творчо виявило на початку та в середині 1960-х років (звідси й назва). Шістдесятники були внутрішньою моральною опозицією радянського тоталітарного державного режиму, серед них були політичні в'язні та «в'язні совісті», дисиденти.

Відповіді до практичних завдань розділу 1:

1	A	11	B	21	A	31	Г	41	B	51	A	61	B	71	1Б
															2В
															3Г
															4Д
2	A	12	B	22	B	32	B	42	B	52	B	62	A	72	B
3	A	13	Г	23	1Б	33	Г	43	Г	53	B	63	A	73	B
															2В
															3А

4Г

4	Г	14	Г	24	2,4,5	34	1Б	44	Б	54	Б	64	А	74	Г
							2Г								
							3Д								
							4Б								
5	В	15	В	25	1Д	35	1Д	45	А	55	Д	65	А	75	1В
					2А		2А								2Д
					3Г		3Г								3Г
					4В		4Б								4А
6	Г	16	В	26	А	36	В	46	1Д	56	Г	66	Б		
									2Г		Б				
									3В		В				
									4Б		А				
7	В	17	А	27	Г	37	В	47	А	57	1	67	А		
											В				
											2				
											А				
											3				
											Г				
											4				
											Б				
8	Г	18	В	28	1Г	38	Г	48	1Д	58	А	68	В		
					2В				2А						
					3А				3Г						
					4Б				4Б						
9	1А	19	В	29	Б	39	А	49	А	59	Г	69	Г		
	2Б														
	3В														
	4Д														

10 Г 20 1Б 30 А 40 Б

50 Б 60 В 70 Б

2В

3А

4Д

Розділ 2. Громадсько-політичні та військові діячі

Михайло Драгоманов (1841–1895) — видатний український історик, філософ, публіцист, літературознавець, громадський діяч і один із ключових ідеологів українського національного руху другої половини XIX століття. Один із активних діячів південно-Західного відділу Російського географічного товариства і Київської (Старої) громади. У 1876 р. емігрував до Швейцарії, де в Женеві видавав перший український політичний журнал «Громада» (1878 р.). Поширював ідеї соціалізму, який мав громадівський характер: об'єднання громадян як вільні й самостійні утворення, які будуватимуть між собою відносини на федеративних засадах. В останні роки життя обіймав посаду професора історії в Софійському університеті (Болгарія).

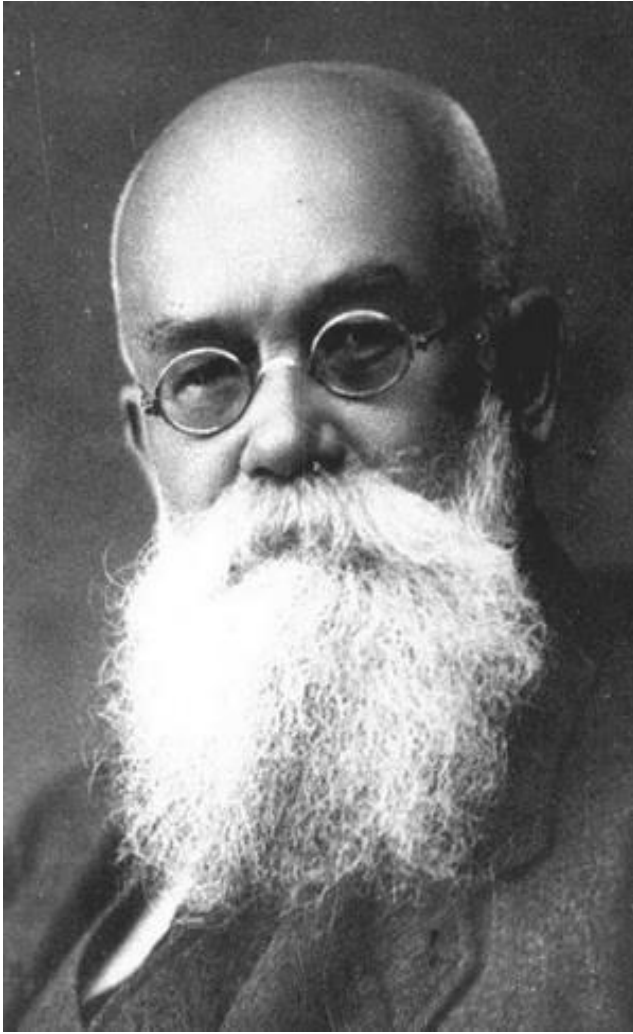
Микола Міхновський(1873-1924) — один із засновників Братства Тарасівців, **1900** р. став одним із ініціаторів утворення Революційної української партії (РУП) та опублікував брошуру «**Самостійна Україна**», у якій прозвучало популярне згодом гасло «Україна для українців» (Україна для українців і доки хоч один ворог чужинець лишиться на нашій території, ми не маємо права покласти зброю). У 1902 р. утворив Українську народну партію в Харкові, що стояла на чітко виражених самостійницьких позиціях. Із березня 1917 р. був ініціатором формування Українського військового клубу ім. гетьмана Полуботка і початку організації українського війська. Один з організаторів виступу самостійників щодо рішення II Універсалу.

Степан Бандера(1909-1959)—член Української військової організації, один з керівників Організації українських націоналістів. У 1934 р. засуджений польським судом до смертної кари, заміненої на довічне ув'язнення. У лютому 1940 р. створив Революційний провід Організації Українських Націоналістів (ОУН (б) – бандерівці, на противагу ОУН (м) – мельниківцям.). У 1941 р. на II Великому зборі Проводу ОУН став його головою, ініціював проголошення Акта відновлення української державності. У роки Другої світової війни ув'язнений у концтаборі Заксенхаузен. Керував боротьбою націоналістичного підпілля проти радянської влади. Убитий у 1959 р. в Мюнхені.

Володимир Винниченко(1880-1951)—член Революційної української партії (РУП), з 1904 р. ініціатор створення Української соціал-демократичної партії (УСДП). У червні 1917 р. став головою першого українського уряду –Генерального секретаріату Української Центральної Ради й одночасно виконував обов'язки генерального секретаря внутрішніх справ. Співавтор усіх чотирьох Універсалів Центральної Ради. У час гетьманського режиму очолив Український національний союз, згодом став головою Директорії. Через суперечності з Петлюрою пішов у відставку й виїхав за кордон. На початку 1920-х років повернувся в УСРР, однак, зрозумівши, що його запрошують до співпраці з тактичних міркувань, знову виїхав за кордон.

Михайло Грушевський (1866–1934)

— видатний український історик, політик, публіцист і державний діяч, який зробив величезний внесок у становлення української науки, культури та державності. Його вважають одним із головних ідеологів національного відродження початку ХХ століття, а також першим президентом України в сучасному розумінні цього терміна. Автор фундаментальної праці «Історія України-Руси». Один із засновників Української національно-демократичної партії (1899 р У 1917 р. очолював Українську Центральну Раду. Після гетьманського перевороту П. Скоропадського емігрував. У 1924 р. повернувся в радянську Україну, був обраним членом Української академії наук, а з 1929 р. – академік академії наук СРСР. У 30-х роках звинувачений у причетності до діяльності антирадянського «Українського національного центру». Помер 1934 р. в Москві.

Петро Дорошенко (1627–1698) — видатний український політичний і військовий діяч, гетьман Правобережної України (1665–1676). Його називають «Сонцем Руїни» через спробу об'єднати розділену й ослаблену Україну після Переяславської угоди 1654 року та подальшого поділу на Правобережжя і Лівобережжя.

У 1668 р. гетьман обох боків Дніпра. Разом з армією турецького султана Мохаммеда IV в 1672 р. пішов походом на Галичину, цього ж року підписав Бучацький договір. У 1669 р. намагався досягти протекторату Туреччини. Зрікся булави 1676 р.

Дмитро Донцов (1883–1973) — визначний український ідеолог, публіцист, літературний критик і політичний діяч. Він є автором концепції інтегрального націоналізму, яка стала ключовою ідеологією українського визвольного руху в першій половині XX століття. Перший голова Союзу визволення України (під час Першої світової війни, 1914 р.), один з керівників Української хліборобсько-демократичної партії. Інтегральний націоналізм вибудований на усвідомленні високого призначення нації й на одній з євангельських ідей про героїчну особистість та обрану меншість, яка йде не за натовпом, а попереду. Ідеологічно обґрунтував діяльність Організації українських націоналістів.

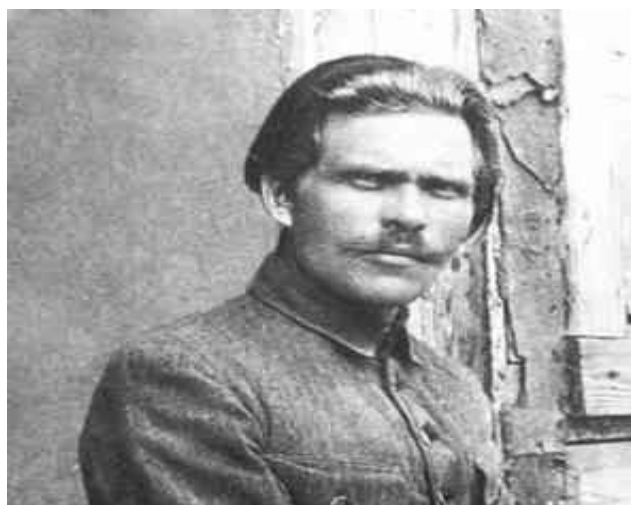
Євген Коновалець (1891–1938) — український військовий і політичний діяч, полковник Армії Української Народної Республіки (УНР), засновник і перший голова ОУН. Він став одним із найбільших постатей українського національно-визвольного руху ХХ століття, присвятивши своє життя боротьбі за незалежність України. Під час бою на горі Маківці потрапив до російського полону. Організував Галицько-Буковинський курінь Січових стрільців. У листопаді 1918 р. підтримав Директорію УНР у повстанні проти гетьмана П. Скоропадського і в Мотовилівському бою розбив гетьманські частини. Полковник армії УНР. Один з організаторів і керівників Української військової організації (УВО), із 1929 р. був головою Організації Українських Націоналістів (ОУН). 1938 р. загинув у Роттердамі.

Іван Мазепа(1609-1709) Після обрання гетьманом (1687) намагався відновити авторитет гетьманства в Україні. Зробив великий внесок до економічно-культурного розвитку Лівобережжя. Проводив курс на відновлення козацької держави з кордонами часів Хмельниччини. Як визначний державний діяч дбав не лише про економічну та військову могутність України, а й про її культуру, про піднесення освіти, науки, мистецтва, зміцнення авторитету церкви. В 1702–1704 рр. придушив повстання Семена Палія на Правобережжі, і до 1709 р. Правобережжя перебувало під контролем Івана Мазепи. Продовжував формувати козацьку еліту (значкові товариші); докладався до будівництва соборів і церков. З ініціативи гетьмана Києво-Могилянська колегія отримала статус академії (1701 р.). У роки

Північної війни 1708 р. перейшов на бік шведського короля Карла XII. Цей крок гетьмана Московія в особі царя Петра I розцінила як зраду. Було знищено столицю гетьмана місто Батурин та зруйновано Чортомлицьку Січ. Після Полтавської битви (1709 р.) змушений був залишити територію України. У 1709 р. помер у м. Бендерах.

Нестор Махно (1888-1934) — український політичний і військовий діяч, відомий анархіст і тактик ведення партизанської війни. У жовтні 1920 р., об'єднавшись із більшовицькими військами, Махно воював проти армії генерала Врангеля, після розгрому якої радянське командування, порушивши умови угоди, повернуло свої війська проти махновців. До 1921 р. вів боротьбу проти радянських військ. Перебував в еміграції у Франції.

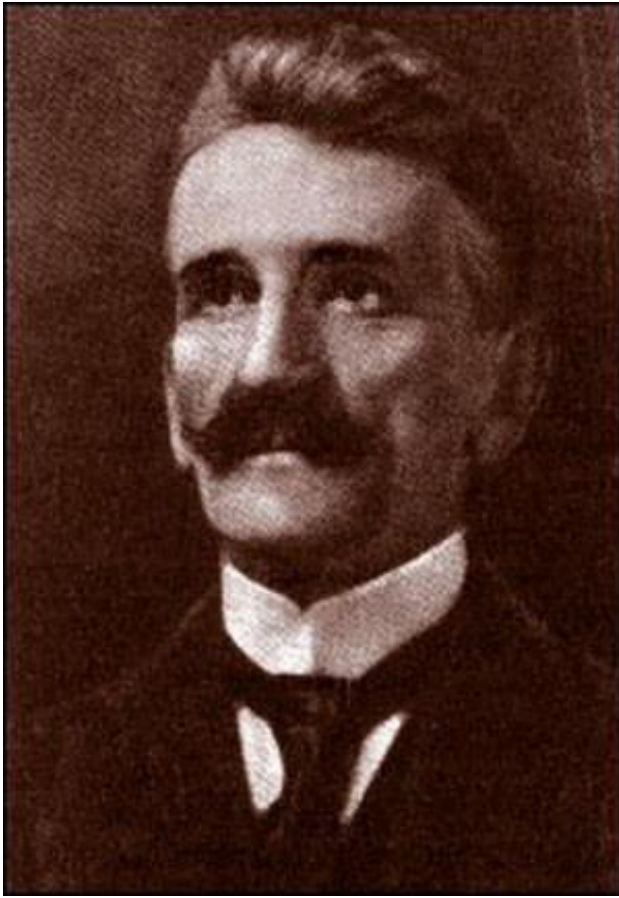

Августин Волошин(1874-1945)
український релігійний, культурний, політичний діяч, греко-католицький священник Мукачівської єпархії, Герой України (2002, посмертно).

Один із засновників товариства «Просвіта» в Закарпатті, Педагогічного товариства, Учительської громади. Обирався до Чехословацького парламенту від Народно-християнської партії, яку заснував і очолював. У жовтні 1938 р. став прем'єр-міністром Підкарпатської Русі, а після проголошення 15 березня 1939 р. незалежності Карпатської України – її президентом.

Симон Петлюра(1879-1926). У 1900 р. був активним членом революційної української партії (РУП). У 1904 р. редагував у Львові орган РУПу «Селянин», згодом переїхав до Москви, де редагував журнал «Украинская жизнь». Навесні 1917 р. Петлюра був призначений головою Українського Військового комітету, згодом – Генеральним секретарем військових справ при Центральній Раді. Брав участь в антигетьманському повстанні. Увійшов до складу Директорії й очолив Армію УНР як її Головний Отаман. Після виїзду В. Винниченка за кордон став Головою Директорії. Очолював збройну боротьбу Армії УНР проти більшовиків і денікінців. Був ініціатором підписання Варшавської угоди, у результаті якої поляки разом із військами Армії УНР боролися проти більшовиків. Після Ризького договору розпочинається емігрантський період життя С. Петлюри. У 1926 р. вбитий у Парижі.

Євген Петрушевич(1863-1940). Активний член Української національно-демократичної партії, посол до Австрійського парламенту (1907 р.) та Галицького сейму (1913–1914 рр.). Очолював Українську Народну Раду, яка в листопаді 1918 р. проголосила ЗУНР. Президент Західноукраїнської Народної республіки (ЗУНР). 22 січня 1919 р. уклав із Директорією УНР Акт Злуки. Улітку 1919р. отримав диктаторські повноваження, які означали суміщення обов'язків президента і голови уряду. Попри суперечності з С. Петлюрою, приєднав Галицьку армію до армії Української Народної Республіки (УНР) для спільної боротьби проти більшовиків.

Кирило Розумовський. У 1750 р. російська імператриця Єлизавета затвердила на гетьманство Кирила Розумовського, однак лише у 1751 р. гетьман прибуває до Глухова, де старшинська рада обирає його гетьманом. До складу Гетьманщини відходять Запорозька Січ і Київ. Протягом 1760–1763 рр. провадилася судова реформа, наслідком якої Гетьманщина мала перетворитися з військової на цивільну державу. Гетьман провадив реформи в армії та освіті; почав розбудовувати Батурин, де планував відкрити університет. У 1763 р. імператриця Катерина II отримала прохання старшини закріпити гетьманство за родом Розумовських. Це було однією з причин ліквідації гетьманства (1764 р.).

Петро Сагайдачний(1582-1622). запорозький полководець і політичний діяч, православний шляхтич гербу Побуг, гетьман реєстрового козацтва. Організатор успішних походів запорозьких козаків проти Кримського ханства, Османської імперії та Московського царства. Меценат православних братств та опікун братських шкіл. Канонізований ПЦУ як святий у лику благовірний гетьман. Народився в с. Кульчиці поблизу Самбора на Львівщині. Навчався в Острозькій академії. Брав участь у численних походах козаків. У 1618 р. повів козацьке військо разом з поляками на Москву. Похід закінчився Деулінським перемир'ям. З ініціативи Сагайдачного в 1620 р. було відновлено ієрархію православної церкви, митрополитом стає Йов Борецький. Допомагав полякам у Хотинській війні 1621 р. де був смертельно поранений.

Павло Скоропадський (1873-1945). гетьман України, український державний, політичний і громадський діяч, військовик. Походив із козацько-старшинського роду Скоропадських. Вищий офіцер Російської імператорської армії, генерал-лейтенант (1916). Учасник російсько-японської, Першої світової війни та радянсько-української війни. Гетьман Української Держави (29 квітня — 14 грудня 1918). Нагороджений Георгіївською зброєю та багатьма орденами за особисту мужність і героїзм. У 1917 р. був наказним отаманом Вільного козацтва. 29 квітня 1918 р. за підтримки німців та австрійців став Гетьманом Української Держави. Доклався до створення незалежної української держави. Після евакуації військ Німеччини з України, а також унаслідок антигетьманського повстання, очоленого Українським Національним Союзом, зрікся влади та залишив Україну.

Богдан Хмельницький (1595-1657). З 1648 року— гетьман Війська Запорозького. Організатор повстання проти панування шляхти в Україні, яке переросло в Національно-визвольну війну українського народу проти Речі Посполитої. Засновник козацької держави на теренах Центральної України – Війська Запорозького, більш відомої як Гетьманщина. У 1654 році в Переяславі уклав військовий союз із Московським царством. Після підписання Віленського російсько-польського перемир'я 1656 р. переорієнтувався на союз зі Швецією та Османською Портою, убачаючи в амбіціях Москви небезпеку козацькому суверенітету.

Кость Левицький (1859-1941). український державний діяч, публіцист, юрист, історик, один із найвизначніших політичних діячів Галичини кінця ХІХ століття — першої половини ХХ століття, доктор наук. Співзасновник УНДП. З початку Першої світової війни очолив Головну українську раду у Львові. З листопада 1918 р. — голова Державного секретаріату ЗУНР, потім — голова комісії з виборчої реформи при уряді. Прем'єр-міністр ЗУНР (листопад — грудень 1918). У липні 1941 засновник, голова Національної Ради у Львові. У прощальному слові митрополит Йосип Сліпий, відзначаючи величезні заслуги Костя Левицького, назвав його «корманичем політичного життя народу до останньої хвилини».

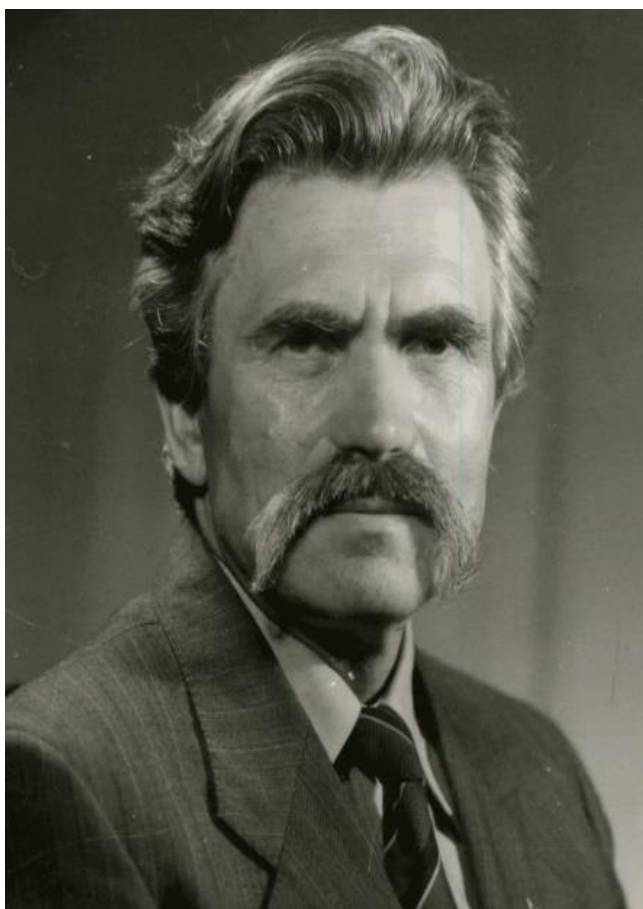

В'ячеслав Чорновіл (1937-1999)- український політик, громадський діяч, публіцист, літературний критик, політичний в'язень СРСР. ініціатор проголошення Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 року та Акту проголошення Незалежності України 24 серпня 1991 року. Разом з іншими діячами започаткував в Україні національно-визвольний рух шістдесятників та дисидентів. Засновник та головний редактор підпільного українського часопису «Український вісник». Член Української Гельсінської групи. Один з ініціаторів створення Української Гельсінської спілки. Кілька разів ув'язнений за «антирадянську агітацію та пропаганду» (1967—1969, 1972—1979, 1980—1988). Перебував у мордовських таборах суворого режиму та на засланні. Сумарно пробув у неволі 17 років. Загинув в автокатастрофі 1999 р.

Роман Шухевич(1907-1950). Член Організації українських націоналістів, політичний в'язень концтабору в Березі-Картузській. Брав активну участь у створенні революційного проводу ОУН (Організація Українських Націоналістів), який очолював Степан Бандера. У серпні 1943 р. був обраний головнокомандувачем УПА (Українська Повстанська Армія), із липня 1944 р. – голова Генерального секретаріату Української головної визвольної ради (УГВР). Загинув у сутичці зі спецгрупою МДБ (Міністерства Державної Безпеки)

1950 р. біля с. Білогорща поблизу Львова.

Левко Лук'яненко (1928-2018). український політичний та громадський діяч, дипломат, письменник, юрист та радянський дисидент, учасник національного визвольного руху. Борець за незалежність України у ХХ сторіччі. Навчався на юридичному факультеті Московського державного університету, один з організаторів Української робітничої селянської спілки (1959 р.). Засуджений до смертної кари, згодом заміненої на ув'язнення. Був членом Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (відома як Українська Гельсінська група – 1976 р.). Голова Української Гельсінської спілки (1988р.), голова Української республіканської партії. Співавтор Декларації про державний суверенітет, автор Акта проголошення незалежності України.

Петро Григоренко (1907-1987)

український радянський правозахисник, дисидент та генерал-майор.

Член-

засновник Московської та Української Гельсінської спілки. Виступав на захист кримських татар та інших депортованих народів. У 1964 році за легальну правозахисну діяльність розжалуваний у рядові та позбавлений усіх державних відзнак.

Перебував у радянських тюрмах, таборах.

З 1977 року проживав у США.

Леонід Кравчук (1934-2022)

український політик, державний діяч, перший Президент

України після відновлення нею незалежності (5 грудня 1991 — 19 липня 1994), Голова Верховної Ради України та останній

Голова Верховної Ради УРСР (1990—1991). Член ЦК КПУ в 1981—1991 роках, Герой

України (2001), кавалер ордена Свободи (2014),

повний кавалер ордена князя Ярослава Мудрого. Історичною

заслугою Л. Кравчука є те, що в боротьбі за незалежність України

йому вдалось уникнути кровопролиття і значних потрясінь на початковому етапі державотворення.

Леонід Кучма (1938 р.н.) Наприкінці 1980-х років генеральний директор ВО «Південмаш»; 1992–1993 рр. – прем'єр-міністр України. Очолював Українську спілку промисловців і підприємців. У 1994–2004 рр. – Другий Президент України. До позитивних сторін президентства можна зарахувати формування приватного сектору економіки, зміцнення власної фінансово-грошової системи, ухвалення Конституції 1996 р., урегулювання кордонів України. До негативних – поширення корупції, формування та зміцнення тіньової економіки, створення фінансово-промислових кланів, провал інтеграційних починань до євроатлантичних структур. Це й було причиною виникнення опозиційних рухів «Україна без Кучми», партії «Фронт національного порятунку», громадського комітету «За правду».

Віктор Ющенко (1954 р.н.) український політик і державний діяч, банкір. 3-й Президент України (23 січня 2005 — 25 лютого 2010). Сьомий прем'єр-міністр України (1999—2001), голова партії «Наша Україна» (2005—2013). Гетьман України (2005—2018). Один з лідерів Помаранчевої революції, упродовж подій «Помаранчевої революції» (2004 р.) обраний Президентом України.

Петро Порошенко (1965 р.н.) український бізнесмен, державний і політичний діяч, п'ятий Президент України (з червня 2014 по 2019 рр.). Раніше був народним депутатом кількох скликань, міністром економічного розвитку та торгівлі України, міністром закордонних справ (2009 – 2010 рр.). За президенства П. Порошенка була зупинена російська агресія на сході України, він добився зовнішньополітичної підтримки України державами Заходу. Було встановлено безвізовий режим з Європейським Союзом (2017 р.). Сприяв наданню автокефалії українського православ'я й утворенню Православної церкви України (2018–2019 рр.). Власник кондитерської корпорації «Рошен», кількох автомобільних і автобусних заводів.

Володимир Зеленський (1978 р.н.)

український політик, державний діяч, менеджер у сфері культури, підприємець та актор.

Шостий і чинний Президент України. До вступу на посаду президента здобув популярність

як шоумен, актор, комік, режисер, продюсер і сценарист. Був співвласником і художнім керівником «Студії Квартал-95» (2003—2019) та генеральним продюсером телеканалу «Інтер» (2010—2012). Політичну кар'єру розпочав 2019 року та балотувався на виборах президента України 2019 року. За підсумками голосування обраний Президентом України.

З початком російського вторгнення в Україну зайняв позицію, спрямовану на захист суверенітету України. За оцінкою численних світових ЗМІ, Зеленський прийняв роль, якої від нього майже ніхто не очікував. За версією журналу «Time», Зеленський став найвпливовішою людиною 2022 року набравши 5 % голосів (понад 3,3 мільйона читачів). 7 березня 2022 року отримав Премію свободи імені Рональда Рейгана за *«За його мужню боротьбу з тиранією та за його незламну позицію щодо свободи та демократії»*. 26 липня 2022 року прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон вручив Зеленському премію лідерства імені Черчилля *«за неймовірну мужність, опір і гідність перед*

*обличчям варварського вторгнення
Путіна».*

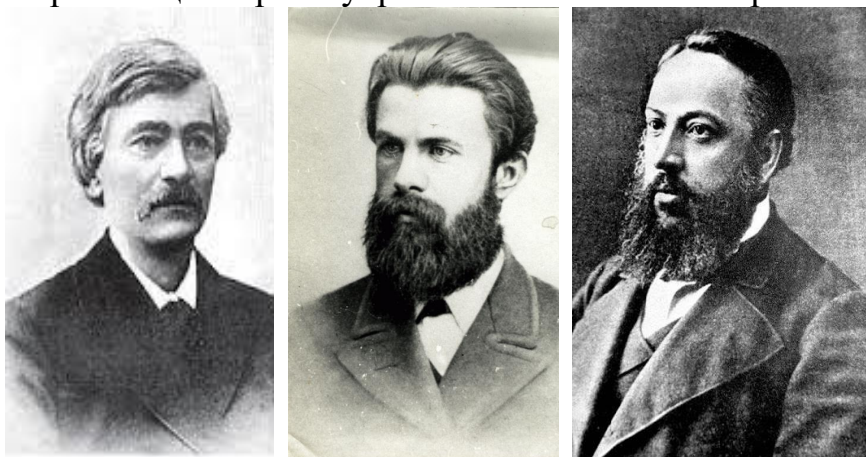
Практичні завдання до розділу 2

1. Укажіть положення політичної програми, розробленої для українського національного руху М. Драгомановим.

- А. українці мають створити свою незалежну державу
- Б. українці мають об'єднатися в місцеві самоврядні громади
- В. на території України мають проживати лише етнічні українці
- Г. Українська держава має бути створена революційним шляхом

2. Що об'єднує діячів, зображених на фото?

- А. участь у громадівському русі
- Б. започаткування кооперативного руху
- В. створення першого осередку товариства «Просвіта»
- Г. організація першої української політичної партії

3. Діячі, зображені на фото, зазнали переслідувань царською владою внаслідок видання

- А. «Маніфесту...» імператора Олександра II від 19 лютого 1861 р.
- Б. Циркуляру міністра внутрішніх справ П. Валуєва від 18 липня 1863 р.
- В. Емського указу імператора Олександра II від 18 травня 1876 р.
- Г. «Маніфесту...» імператора Миколи II від 17 жовтня 1905 р.

4. У яких твердженнях йдеться про М. Драгоманова?

1. Лідер громадівського руху, прагнув надати йому політичний характер
2. Автор вірша "Ще не вмерла Україна"
3. Видавець першого політичного часопису "Громада" в Україні
4. Засновник "Братства Тарасівців", автор підручника з української мови
5. Залишив Україну відповідно до Емського указу

А. 1,2,5

Б. 1,3,4

В. 2,3,4

Г. 1,3,5

5. Проаналізуйте фрагмент історичного документа:

«Ми, українці-козаки, не хочемо мати свободи на папері або півсвободи. По проголошенні Першого Універсалу (Другий Універсал не визнаємо) ми приступаємо до заведення порядку на Україні. Задля цього всіх росіян і ренегатів, які гальмують українську роботу, скидаємо з постів силою, не рахуючись із російським урядом. Визнаючи Центральну Раду за свій найвищий уряд, ми поки що виганяємо зрадників з України без її відома. Коли все опануємо силою, тоді підпорядкуємося Центральній Раді. Тоді вона порядкуватиме в Києві й на всій Україні. Тепер же, коли починається повстання, ми виставляємо своїх людей, котрі мусять усім керувати...»

У наведеній відозві відображено погляди

А. автономістів.

Б. більшовиків.

В. самостійників.

Г. соціалістів.

6. З'ясуйте, до якої події причетний указаний на фото діяч:

А. ініціювання створення Товариства українських поступовців

Б. заснування української парламентської громади в І Державній Думі Росії

В. створення програми Української революційної партії

Г. утворення Директорії Української Народної Республіки

7. Що стало програмним документом РУП?

А. Брошура М. Міхновського "Самостійна Україна"

Б. Брошура М. Левицького "Спілкова умова для хліборобських спілок"

В. Українськомовна газета Є. Чикаленка "Громадська думка"

Г. Немає вірної відповіді

8. У відповідність подію, описану в уривку джерела, і рік, коли вона відбулася.

1.«Волею українського народу Організація українських націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української держави, за яку поклали голови цілі покоління найкращих синів України...»

2.«Уряд Української РСР... вирішив звернутися до Конференції Об'єднаних Націй із заявою, повідомляючи про своє бажання приєднатися до загальної організації Безпеки як одна з держав-засновниць, а також узяти участь у Конференції Об'єднаних Націй у Сан-Франциско...»

3.«Волею всього багатонаціонального радянського народу, за наказом Радянського уряду Червона армія звільнила навіки народ Західної України від влади польських поміщиків і капіталістів...»

4.«Під безперервним вогнем артилерії та ударами німецької авіації війська змушені були проводити переправу... часто переправлялися через Дніпро без танків і важкої артилерії. Під вогнем ворога воїни пливли на правий берег хто як міг: тримаючись за дошки, плац-намети, напхані соломою. Тонули тисячами в холодній листопадовій воді...»

А. 1939 р.

Б. 1941р.

В. 1943 р.

Г. 1944 р.

Д. 1945 р.

А Б В Г Д

1

2

3

4

9. «Український народ не хоче й не буде своєю кров'ю рятувати Німеччину. Якщо Німеччина стоїть сьогодні перед смертельною небезпекою зі Сходу, то це наслідки дикунської політики німецького імперіалізму серед поневолених народів Сходу... Ми боремося за Українську державу, а не за чужий імперіалізм. Ми мусимо берегти наші сили, бо ми впевнені, що війна у своїй кінцевій фазі надасть нам державу...», - таку позицію у зверненні до українського народу в роки Другої світової війни проголосив

А. очільник рейхскомісаріату «Україна»

Б. провід Організації українських націоналістів С. Бандери

В. керівник Українського штабу партизанського руху

Г. голова уряду Української РСР

10. Укажіть події, пов'язані з діяльністю Організації українських націоналістів (ОУН) в роки Другої світової війни :

1. проголошення «Акта відновлення Української Держави»
2. створення Українського штабу партизанського руху (УШПР)
3. «Карпатський рейд»
4. створення «похідних груп»
5. «рейкова війна»
6. саморозпуск" Української греко-католицької церкви (УГКЦ)
7. створення Української повстанської армії (УПА)

А.1,3,7

Б.1,4,7

В.2,3,5

Г.1,5,7

11. У листопаді 1918 р. В. Винниченко очолив:

- А. Генеральний секретаріат Української Центральної Ради.
- Б. Раду Народних Міністрів УНР.
- В. Директорію УНР.
- Г. Державний секретаріат ЗУНР.

12. Який документ В. Винниченко назвав «...не чим іншим, як цинічним і провокаційним порушенням угоди 16 липня й одвертим бажанням видерти з рук українства всі його революційні здобутки...»?

- А. резолюцію Харківського з'їзду рад «Про організацію влади на Україні»
- Б. постанову З'їзду народів Росії «Про федеративний устрій Російської держави»
- В. «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради»
- Г. «Тимчасову інструкцію Генеральному Секретаріату Тимчасового уряду на Україні»

13. Що зумовило появу газетного повідомлення, уривок з якого наведено:

«У Київ очікується приїзд професора М. Грушевського, засланоного в адміністративному порядку в Сибірськ, за межі Київського військового округу. Ужиті заходи зі звільнення греко-католицького митрополита Шептицького, а також із повернення з Далекого Сходу всіх українців-галичан. Відновлюється закрите адміністрацією українське товариство "Просвіта"...»?

- А. успіхи російських військ у Галицькій битві
- Б. більшовицький переворот у Росії
- В. проголошення УНР
- Г. початок Української революції

14. Укажіть авторство наведених досліджень:

1. Д. Яворницький

2. А.Кримський
  3. І. Мечников
  4. М. Грушевський
- А. «Історія запорозьких козаків»
Б. «Історія Туреччини та її письменства»
В. «Генеалогічні міркування (про походження багатоклітинних)»
Г. «Історія русів»
Д. «Історія України-Руси»
- А Б В Г Д

1

2

3

4

15. Установіть послідовність зміни керівників найвищих державних інституцій України, що існували в першій половині ХХ ст.
- А. П. Скоропадський
Б. М. Грушевський
В. С. Петлюра
Г. А. Волошин

16. Оберіть твердження, які стосуються М. Грушевського:
1. Автор багатотомної «Русі-України»
  2. Очолював кафедру історії України при Київському університеті
  3. Очолював кафедру історії України при Львівському університеті
  4. Один із лідерів УСДРП
  5. Засновник кооперативного руху
  6. Очолював українську парламентську громаду в Держдумі Росії
  7. Один із керівників Наукового товариства ім. Шевченка у Львові
- А. 2,4,5
Б. 1,2,3
В. 1,3,7
Г. 1,4,6

17. Визначте історичну особу:
«Одні називали його "Сонце Руїни", інші - зрадником України. Був онуком гетьмана Війська Запорозького, соратником Богдана Хмельницького, прилуцьким полковником. Ставши гетьманом Правобережжя, на деякий час об'єднав Україну. Союз із Туреччиною виявився невдалим..».
- А. Іван Самойлович
Б. Дем'ян Многогрішний
В. Петро Дорошенко

Г.Павло Тетеря

18. У завданнях розташуйте події в хронологічній послідовності.

- А. проголошення Петра Дорошенка гетьманом «обох берегів Дніпра»
- Б. підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату
- В. укладення між Московією і Річчю Посполитою Андрусівського перемир'я
- Г. Чигиринські походи турецько-татарських військ

19. У відповідність ім'я історичної особи з посадою, яку вона обіймала.

- 1. П. Дорошенко
- 2. С. Палій
- 3. К. Гордієнко
- 4. Ф. Прокопович
- А. гетьман Війська Запорозького
- Б. полковник Фастівського полку
- В. президент Малоросійської колегії
- Г. ректор Києво-Могилянської академії
- Д. кошовий отаман Війська Запорозького Низового

20. Вкажіть головного ідеолога українського інтегрального націоналізму

- А. Є Коновалець
- Б. Д. Донцов
- В. М. Грушевський
- Г. А.Мельник

21. Установіть послідовність фактів біографії діяча, зображеного на фото.

- А. учасник боїв за гору Маківка
- Б. засновник Української військової організації (УВО)
- В. командир Галицько-Буковинського куреня січових стрільців
- Г. керівник Організації українських націоналістів (ОУН)

22. Узгодьте ім'я історичної особи (постаті) з фактами її біографії.

- 1. Кость Левицький
- 2. Дмитро Донцов
- 3. Євген Коновалець
- 4. Андрій Жук

- А. співзасновник Української національно-демократичної партії, голова Державного секретаріату ЗУНР
- Б. учасник боїв за гору Маківка, командир Галицько-Буковинського куреня січових стрільців
- В. член Головної української ради, Загальної української ради, дипломат Української Держави, УНР
- Г. співзасновник і голова Української національної партії на Буковині, Голова української національної громади в Румунії
- Д. голова Союзу визволення України, теоретик та ідеолог українського націоналізму

А Б В Г Д

1

2

3

4

23. Діяльність якого гетьмана ушлявлено на зображеній гравюрі?

- А. П. Орлика
- Б. П. Дорошенка
- В. Д. Апостола
- Г. І. Мазепи

24. Про яке місто йдеться в уривку з історичного джерела?
«Цар прагнув помститися Мазепі і наказав Меншикову негайно зруйнувати його столицю. Меншиков напав на неї та здобув її...»

- А. Батурин
- Б. Глухів
- В. Київ
- Г. Чигирин

25. Якими цифрами на карті позначено території, на які розповсюджувалася влада І. Мазепи в 1704 — 1708 рр.?

- А. 1, 2
- Б. 1, 3
- В. 2, 3
- Г. 1, 2, 3

26. За часів гетьманування І. Мазепи соціально-економічному розвитку Лівобережної Гетьманщини був властивий процес

- А. узаконення панщини
- Б. ліквідації магдебурзького права
- В. обезземелення козацької старшини та шляхти
- Г. скорочення землеволодінь російського дворянства

27. Про який період у житті І. Мазепи йдеться в уривку з історичного джерела? «...З італійськими майстрами, яких є кілька в гетьманській резиденції, говорив італійською мовою... Привернув Мазепа козаків до себе твердою владою, великою воєнною відвагою й розкішними прийняттями в своїй резиденції для козацької старшини... Він належить до тих людей, що воліють або зовсім мовчати, або говорити й не сказати».

- А. Від служби у гетьмана П. Дорошенка до підписання Коломацьких статей
- Б. Від підписання Коломацьких статей до руйнування Батурина
- В. Від руйнування Батурина до Полтавської битви
- Г. Від Полтавської битви до втечі у турецькі володіння

28. «Ми стоїмо тепер, браття, між двома проваллями, готовими нас пожерти, коли не виберемо шляху для себе надійного, щоб їх обминути. Воюючи між собою монархи, що зблизили театр війни до кордонів наших, до того розлючені один на одного, що підвладні їм народи терплять уже і ще перетерплять безодню лиха незмірного, а ми між ними є точка або ціль всього нещастя», - з такою промовою І. Мазепа звернувся до своїх прихильників, пояснюючи причини

- А. придушення повстання під проводом С. Палія
- Б. підписання Коломацьких статей
- В. укладення військового союзу зі Швецією
- Г. початку Другого Кримського походу

29. Яку назву отримав архітектурний стиль, розповсюджений за часів Мазепи?

- А. «Готика Мазепи»
- Б. «Мазепинський класицизм»
- В. «Мазепинське бароко»
- Г. «Мазепинський Ренесанс»

30. Які дії московського царя Петра I стали реакцією на перехід гетьмана І. Мазепи на бік шведського короля Карла XII?

1. зруйнування Чортомлицької Січі
2. створення «Правління гетьманського уряду»
3. обрання гетьманом І. Скоропадського
4. знищення гетьманської резиденції Батурина
5. ліквідація полкового устрою Гетьманщини
6. придушення повстання С. Палія на Правобережжі
7. ув'язнення наказного гетьмана П. Полуботка

31. Яким був зміст угоди, укладеної між Мазепою та Карлом XII ?

- А. Україна мала стати незалежною державою. На її території проголошувалося князівство з довічною спадковою владою князя-гетьмана.
- Б. Швеція й Україна утворювали нову державу зі спільним королем, сеймом, сенатом, спільною зовнішньою політикою.
- В. Швеція й Росія утворювали нову державу.
- Г. Росія й Україна утворювали нову державу зі спільним королем, сеймом, сенатом, спільною зовнішньою політикою.

32. Яка подія передувала такому наказу командуючого Південним фронтом М. Фрунзе:

«Наказую: військам фронту вважати Махна та всі його загони ворогами Радянської республіки і Революції... командирам червоних частин махновські загони роззброювати, а ті, що будуть чинити опір, — знищувати...»?

- А. Підписання Ризького мирного договору
- Б. Розгром військ генерала П. Врангеля в Криму
- В. Початок Другого зимового походу Армії УНР
- Г. Повалення гетьманського режиму П. Скоропадського

33. Основою повстанської армії, очолюваної діячем, зображеним на фото, були

- А. селяни-середняки
- Б. кваліфіковані робітники
- В. міська інтелігенція

Г. дрібні підприємці

34. Установіть відповідність між прізвищем діяча та подією, до якої він причетний.

1. С. Петлюра

2. П. Скоропадський

3. Д. Вітовський

4. Н. Махно

А. створення Холодноярської республіки

Б. розгром армії генерала П. Врангеля в Криму

В. формування Української галицької армії (УГА)

Г. гетьманський переворот

Д. укладання Варшавської угоди

А Б В Г Д

1

2

3

4

35. Вимоги, які висував Нестор Махно при підписанні угоди про спільні дії з урядом УСРР:

А. автономія Гуляйпільського району, випустити з радянських в'язниць махновців, можливість пропагувати анархістські ідеї

Б. випустити з радянських в'язниць махновців, можливість пропагувати анархістські ідеї, проведення перевиборів влади

В. можливість пропагувати анархістські ідеї, проведення перевиборів влади, автономія Гуляйпільського району

Г. проведення перевиборів влади, автономія Гуляйпільського району, випустити з радянських в'язниць махновців

36. Громадська та суспільно-політична діяльність Августина Волошина тісно пов'язана з долею західноукраїнських земель у складі

А. Польщі

Б. Румунії

В. Угорщини

Г. Чехословаччини

37. Укажіть фото президента Карпатської України.

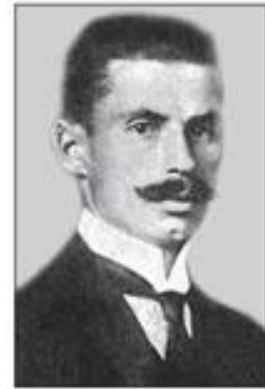
А

Б

В

Г

38. Коли Августи Волошин надіслав телеграму до міністра закордонних справ Німеччини такого змісту: « Ми проголошуємо незалежність Карпатської України і просимо захисту Німецького рейху. Одночасно інформуємо Вас, що угорські війська сьогодні о 6 годині перейшли кордон поблизу Мукачева?»

А. 23 жовтня 1938 р.

Б. 2 листопада 1938 р.

В. 13 лютого 1939 р.

Г. 15 березня 1939 р.

40. Яка подія спонукала до ухвалення цитованого документа? «1. Карпатська Україна є незалежна Держава. 2. Назва Держави є Карпатська Україна. 3. Карпатська Україна є республіка на чолі з президентом, вибраним Сеймом Карпатської України. 4. Державною мовою Карпатської України є українська мова. 5. Барвами державного прапора Карпатської України є синя і жовта...»

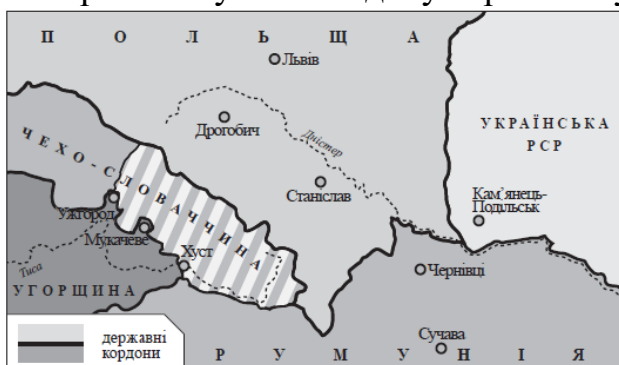
А. розчленування та ліквідація Чехо-Словаччини

Б. початок Другої світової війни

В. напад Німеччини на Радянський Союз

Г. «визвольний похід» Червоної армії в Західну Україну

41. Проаналізуйте наведену картосхему та дайте відповідь на запитання.

Хто з діячів, зображених на фото, був Президентом державного утворення, позначеного на картосхемі штрихуванням?

А

Б

В

Г

42. Карпатська Січ це-:

- А. самоорганізована збройна сила Карпатської України
- Б. політична партія яка взяла владу у Карпатській Україні
- В. відокремлений підрозділ ОУН(б), який діяв на території українського Закарпаття
- Г. партизанські загони українців, що діяли на Закарпатті проти угорської та німецької окупації

43. На фото зображений:

- А. командуючий Легіону Українських січових стрільців М. Галущинський
- Б. командир Революційної повстанської армії України Н. Махно
- В. головнокомандувач Української галицької армії М. Тарнавський
- Г. головний отаман Армії Української Народної Республіки С. Петлюра

44. Діячі, які очолювали уряд Директорії:

- А. В.Винниченко, С.Петлюра, С. Остапенко, Б. Мартос
- Б. С.Петлюра, І. Мазепа, Ф.Швець, М.Шаповал
- В. В.Чехівський, С.Остапенко, І. Мазепа, Б. Мартос
- Г. Ф.Швець, С.Остапенко, С.Петлюра, Б. Мартос

45. Увідповідніть ім'я історичного діяча з подією, до якої він причетний.

- 1. В. Липківський
- 2. П. Скоропадський
- 3. М. Грушевський

4. С. Петлюра

- А. скликання Українського національного конгресу (з'їзду)
- Б. укладення Варшавської угоди
- В. заснування Української академії наук
- Г. проголошення Української автокефальної православної церкви
- Д. запровадження нової економічної політики

А Б В Г Д

1

2

3

4

46. Яку політику більшовиків С. Петлюра характеризував таким чином:

«...У цьому напрямку нинішньої політики більшовиків я вбачаю чергову їхню поступку стихійній силі українського національного руху, а водночас логічно послідовний і політичний захід з метою оволодіння силою цього руху й зміцнення своїх позицій в Україні...»?

- А. «воєнний комунізм»
- Б. НЕП
- В. коренізацію
- Г. колективізацію

47. Що стало наслідком події, описаної в спогадах Є. Петрушевича:

«Перебуваючи в Парижі на Раді послів Антанти, я сказав: “Іменем Національної Ради Східної Галичини як легального представництва українського населення Східної Галичини виступаю проти такого рішення Конференції Амбасадорів від 14 березня 1923 року, та заявляю, що українське населення ніколи не погодиться з пануванням Польщі”...»?

- А. проголошення ЗУНР
- Б. перетворення ЗУНР на західну область УНР
- В. розпуск уряду ЗУНР, що перебував в еміграції
- Г. скасування Акта Злуки між УНР та ЗУНР

48. На фото зображено:

- А. С. Єфремова, лідера Української партії соціалістів-федералістів
- Б. Є. Петрушевича, президента Західноукраїнської Народної Республіки
- В. Х. Раковського, голову Народних Комісарів УСРР
- Г. В. Дорошенка, члена президії Союзу визволення України

49. Вкажіть на фото останнього гетьмана Гетьманщини:

А

Б

В

Г

50. В якому році Катериною II було остаточно ліквідовано гетьманство

- А. 1764 р.
- Б. 1783 р.
- В. 1775 р.
- Г. 1785 р.

51. Укажіть заходи Кирила Розумовського, вжиті для оновлення життя Гетьманщини (три правильні відповіді)

- 1. реорганізовано генеральний суд у найвищий судовий орган нагляду за місцевими судами
- 2. здійснив перепис населення, описав земельну власність
- 3. полки перетворив на регулярні, козаків одягнув в уніформу
- 4. без погодження з російськими урядовцями призначав полковників
- 5. домогся для гетьмана права відносин з іноземними державами

52. Укажіть прізвище українського релігійного діяча, який був висвячений на київського митрополита за сприяння гетьмана П. Сагайдачного.

- А. Йов Борецький
- Б. Петро Могила
- В. Іпатій Потій
- Г. Йосиф Рутський

53. Укажіть міста, на які здійснювали свої морські походи українські козаки під керівництвом Петра Сагайдачного

- 1. Варна
- 2. Кафа
- 3. Москва
- 4. Острог
- 5. Трахтемирів
- 6. Трапезунд
- 7. Хотин

54. Укажіть твердження, що стосується діяльності гетьмана Петра Сагайдачного:

- А. укладення антикатолицького союзу із польськими протестантами
- Б. видання власним коштом першого тексту Біблії церковно-слов'янською мовою
- В. вступив разом з усім Військом Запорозьким до Київського братства
- Г. заснування Запорозької Січі

55. На карті суцільною жирною лінією позначено територію

- А. поширення влади Генерального Секретаріату згідно з «Тимчасовою інструкцією...» Тимчасового уряду Росії
- Б. Української Народної Республіки згідно з Третім Універсалом Української Центральної Ради
- В. Української Держави гетьмана Павла Скоропадського
- Г. Української Соціалістичної Радянської Республіки

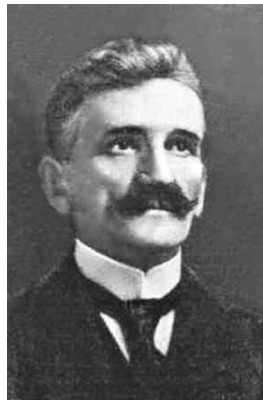
56. На якому фото зображений гетьман України П. Скоропадський?

А

Б

В

Г

57. Павло Скоропадський у внутрішній політиці спирався:

- А. армію
- Б. селянство
- В. заможні верстви населення
- Г. інтелегенцію

58. Позначте хронологічні рамки існування гетьманату

- А. 29 грудня 1917-14 квітня 1918р
- Б. 29 квітня 1918-14 грудня 1919 р
- В. 14 квітня 1918-29 грудня 1919р
- Г. 29 квітня 1918-14 грудня 1918р

59. У яких твердженнях йдеться про Павла Скоропадського?

1. У жовтні 1917 р. на з'їзді Вільного козацтва був обраний почесним отаманом.
2. Схилявся до зближення з більшовицькою Росією, задля зміцнення незалежності вдавався до заходів з посилення армії та її адміністративних органів.
3. Був членом УЦР, головою Українського Військового Генерального Комітету, генеральним секретарем військових справ.
4. Очоливши державу, скасував закони й розпорядження Генерального секретаріату і Тимчасового уряду, які стосувалися права власності.
5. У квітні 1918 р. на Всеукраїнському хліборобському конгресі був проголошений гетьманом України.
6. Від листопада 1920 р. керував роботою уряду УНР у Польщі. Згодом перебував в австрії, Угорщині, Швейцарії, а в жовтні 1924 р. оселився в Парижі.

- А. 1,3,6
- Б. 2,3,5
- В. 1,4,5
- Г. 2,4,5

60. Позначте уривок з історичного документа, в якому вказано привід до Національно-визвольної війни українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст.:

А. «Зухвалий мій син Тиміш зібрав військо для того, щоб змусити до шлюбу дочку молдавського господаря. Застерігаю вашу королівську милість аби ви відступили з військом до польського кордону...»

Б. « Наш підданий гетьман Б. Хмельницький, майже поєднавши свої війська з угорцем Ракочієм, послав до Польської держави наказного гетьмана Ждановича, Богуна та інших начальників для спустошення...»

В. «Уся перша війна почалась через Чаплинського, який, не зважаючи на те, що я мав привілей короля, відібрав у мене хутір та й ще мені погрожував смертю, і увесь цей вогонь спалахнув через нього...»

Г. «Царська величність наді мною... учинив немилосердя своє: помирившись з поляками,... государ послав з Вільно проти нас, шведів і угорців полякам на допомогу 20 тис. ратних людей...»

61. Портрет якого гетьмана є елементом композиції зображеної ікони?

А. Петра Дорошенка

Б. Данила Апостола

В. Юрія Хмельницького

Г. Богдана Хмельницького

62. На фото зображено українського громадського, державного діяча –

А. співзасновника Української національно-демократичної партії, голову Державного секретаріату Західноукраїнської Народної Республіки.

Б. керманіча Союзу визволення України, дипломата Української Держави.

В. першого команданта легіону Українських січових стрільців, депутата Сейму від Української національно-демократичної партії.

Г. співзасновника й голову Української національної партії на Буковині, голову української національної громади в Румунії.

63. Про кого з історичних діячів йдеться:

«Співзасновник Української національно-демократичної партії (УНДП), згодом її голова. Обирався послом до австрійського парламенту та галицького крайового сейму. У роки Першої світової війни очолював Головну українську раду, а згодом Загальну українську раду. Після проголошення ЗУНР став головою її першого уряду»?

А. А. Шептицького

Б. К. Левицького

В. О. Бобринського

Г. К. Трильовського

64. Хто з указаних діячів був причетний до створення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР)?

М. Міхновський

1. А. Волошин

2. Х. Раковський

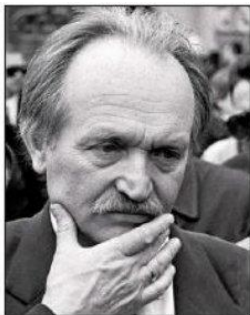
3. Д. Вітовський

4. Є. Петрушевич

5. В. Липківський

6. К. Левицький

65. Укажіть факти біографії видатного політика, зображеного на фото.

1. Обіймав посаду голови Народного Руху України

2. Один із засновників Української Гельсінської спілки

3. Автор книги «Україно наша Радянська»

4. Заснував «самвидавський» часопис «Український вісник»

5. Позбавлений радянського громадянства та був висланий за кордон

6. Обраний Президентом України в 1991 р.

7. Брав участь у роботі Української робітничо-селянської спілки

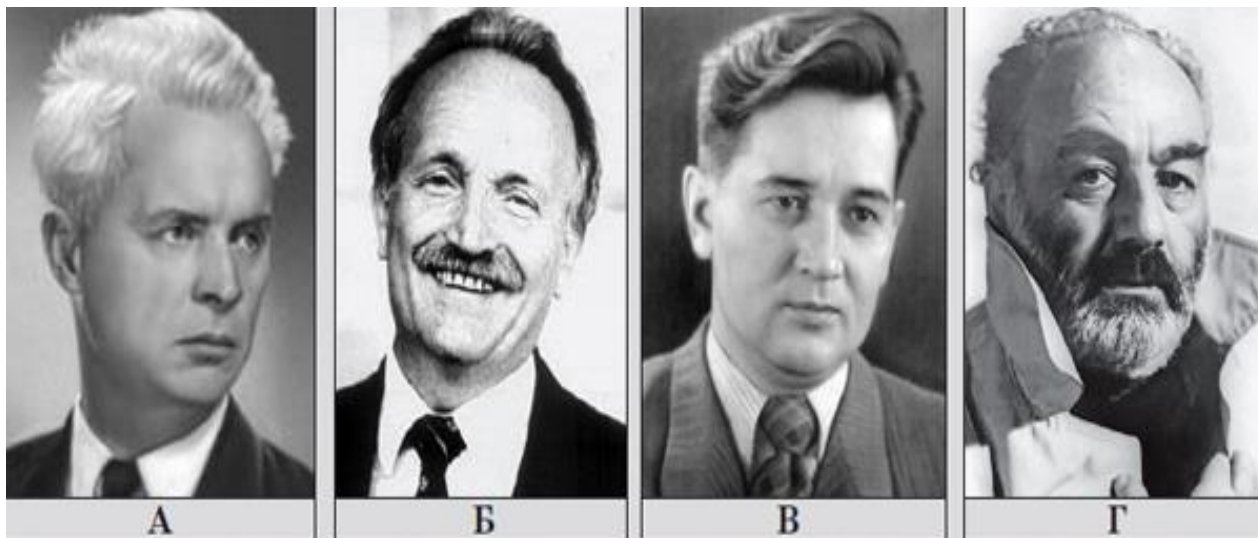
66. Прочитайте фрагмент історичного документа та виконайте завдання:

«...[організація] ставить за мету:

- 1) Сприяти ознайомленню широких кіл української громадськості з Декларацією Прав Людини.
- 2) ...активно сприяти виконанню гуманітарних статей Заключного Акта Наради з питань безпеки і співпраці в Європі.
- 3) Домагатися, щоб на всіх міжнародних нарадах... Україна як суверенна європейська держава і член ООН була представлена окремою делегацією.
- 4) З метою вільного обміну інформацією та ідеями домагатися акредитування на Україні представників зарубіжної преси...»

Хто з діячів, зображених на фото, був членом цієї організації?

67. Із якою подією пов'язані діячі, зображені на фото?

- А. заснуванням Української робітничо-селянської спілки
- Б. повстанням політичних в'язнів у Норільському концтаборі
- В. акцією протесту в кінотеатрі «Україна» проти арештів дисидентів
- Г. створенням Української Гельсінської спілки

68. Укажіть портрет діяча, який у 1943 р. очолив Українську Повстанську Армію (УПА).

69. Хто із зображених осіб міг давати таку клятву: «Я, воїн Української повстанської армії, узявши в руки зброю, урочисто клянуся своєю честю й совістю перед Великим Народом Українським... боротися за повне визволення всіх українських земель та українського народу від загарбників і здобути Українську Самостійну Соборну Державу...»?

70. Про кого йдеться?

«Навчався на юридичному факультеті Московського державного університету, один з організаторів Української робітничої селянської спілки (1959 р.). Засуджений до смертної кари, згодом заміненої на ув'язнення. Був членом Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (відома як Українська Гельсінська група – 1976 р.). Голова Української Гельсінської спілки (1988р.), голова Української республіканської партії. Співавтор Декларації про державний суверенітет, автор Акта проголошення незалежності України...»

- А. Левко Лук'яненко
- Б. Євген Сверстюк
- В. Василь Стус
- Г. Іван Світличний

71. Проаналізуйте фрагмент історичного документа й виконайте завдання до нього.

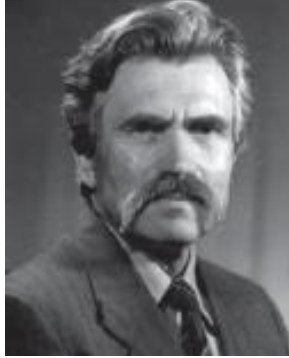
«...організація ставить за мету вирішення чотирьох головних завдань: ознайомлення широких кіл української громадськості з Декларацією прав людини; сприяння виконанню статей заключного Акта з питань безпеки й співробітництва в Європі; домагання того, щоби на всіх міжнародних нарадах... Україну як суверенну європейську державу й члена ООН було представлено окремою делегацією; акредитування в Україні представників зарубіжної преси». Хто з осіб, зображених на фото, був одним із засновників цієї організації?

А

Б

В

Г

72. Увідповідніть ім'я історичного діяча з фактами його біографії.

1. А.-Х. Султан
2. Н. Челібіджіхан
3. П. Григоренко
4. М. Джемільєв

А. один з організаторів першого Курултаю, автор національного гімну кримських татар

Б. генерал-майор, активний учасник дисидентського руху, обстоював право кримських татар повернутися на батьківщину

В. дисидент, перший голова Меджлісу кримсько-татарського народу

Г. просвітитель, видавець першої в Криму тюрко-мовної газети «Терджиман»

Д. льотчик-ас, учасник Другої світової війни, національний герой кримськотатарського народу

А Б В Г Д

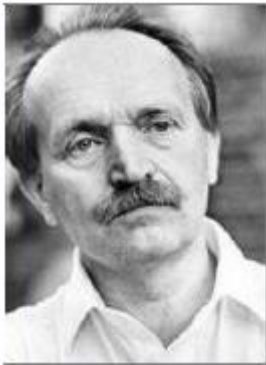
1

2

3

4

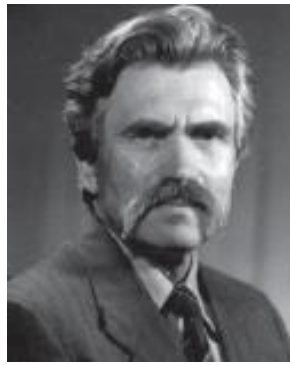
73. Укажіть фото активного учасника дисидентського руху, члена Московської Гельсінської групи, неформального лідера руху кримських татар за повернення на історичну батьківщину.

А

Б

В

Г

74. Яка подія відбулася за часів каденції президента Леоніда Кравчука:

- А. введення українського миротворчого контингенту в Ірак.
- Б. перший візит в Україну глави католицької церкви.
- В. перший державний візит в Україну президента США.
- Г. підписання угоди про виведення стратегічної ядерної зброї з України.

75. Хто переміг на президентських виборах в Україні, напередодні яких поширювалася зображена агітаційна листівка?

- А. Л. Кравчук
- Б. В. Чорновіл
- В. Л. Кучма
- Г. В. Ющенко

76. Вступ України до Ради Європи припав на період президентства:

- А. Л. Кучми.
- Б. В. Ющенка.
- В. Л. Кравчука.
- Г. П. Порошенка.

77. Визначте політичного діяча за фактами його біографії:

«Народився на Чернігівщині. Навчався на фізико-технічному факультеті Дніпропетровського університету. Генеральний директор ВО «Південмаш».

- А. Леонід Кравчук
- Б. Леонід Кучма
- В. Вячеслав Чорновіл
- Г. Олександр Мороз

78. Установіть послідовність подій, зафіксованих на фото.

А

Б

В

Г

А Б В Г Д

- 1
- 2
- 3
- 4

79. В результаті якої події Віктор Ющенко став президентом:

- А. «Революція Гідності», 2014 р.
- Б. «Апельсинова революція», 2004 р.
- В. «Помаранчева революція», 2004 р.
- Г. «Синя хвиля», 2008 р.

80. Оберіть прізвища всіх політичних діячів, яких зображено на фото:

- 1. Олександр Мороз
- 2. Петро Симоненко
- 3. Юлія Тимошенко
- 4. Петро Порошенко
- 5. Віктор Ющенко
- 6. Віктор Янукович
- 7. Леонід Кучма
- 8. Леонід Кравчук

81. Установіть відповідність між президентами і подіями, що відбулися за їх правління.

- 1 Леонід Кравчук
- 2 Леонід Кучма (перший термін)
- 3 Леонід Кучма (другий термін)
- 4 Віктор Ющенко
- А вступ України в ООН
- Б заснування Збройних сил України
- В Помаранчева революція
- Г ухвалення Конституції України
- Д через рік — обмеження повноважень президента

82. Що стало приводом до цих подій ?

- А. загострення відносин з Російською Федерацією
- Б. свавілля правоохоронних органів і сил спецпризначення
- В. масові фальсифікації результатів президентських виборів
- Г. зрив підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом

83. Яку політичну силу очолював Віктор Ющенко?

- А. «Єдина Україна»
- Б. «Наша Україна»
- В. «Повстань, Україно!»
- Г. «Ющенко-так!»

84. Прочитайте фрагмент історичного документа та виконайте завдання :

«Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують Україні їх зобов'язання згідно з принципами Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ) поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України..., [а також] підтверджують зобов'язання утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України, що ніяка їхня зброя ніколи не буде використовуватися проти України, крім цілей самооборони або будь-яким іншим чином згідно зі Статутом Організації Об'єднаних Націй...»

Хто з Президентів України поставив підпис під документом, уривок із якого наведено?

- А. Л. Кравчук
- Б. Л. Кучма
- В. В. Ющенко
- Г. В. Янукович

85. Оберіть прізвища всіх політичних діячів, яких зображено на фото:

1. Олександр Мороз
2. Петро Симоненко
3. Юлія Тимошенко
4. Петро Порошенко
5. Віктор Ющенко
6. Віктор Янукович

86. Кого стосується ця характеристика: «Президент України, народний депутат України кількох скликань, працював міністром закордонних справ і міністром економічного розвитку та торгівлі»

- А. Леоніда Кучми

Б. Петра Порошенка
В. Віктора Ющенка
Г. Віктора Януковича

87. *«Він любіював створення в Україні незалежної від Москви помісної православної церкви та отримання від Вселенського патріарха томосу про автокефалію, в якому навіть згадане його ім'я.»* Про кого йде мова?

А. В. Ющенко
Б. В. Янукович
В. П. Порошенко
Г. В. Зеленський

88. Факти біографії якого президента наведені в цитаті: *«Чотири роки жив у Монголії, де працював батько. У 16 років склав TOEFL й отримав грант на освіту в Ізраїлі, але не поїхав, бо батько не дозволив. Здобув юридичну освіту, але за фахом ніколи не працював, за винятком двох місяців практики».*

А. В. Ющенко
Б. П. Порошенко
В. В. Зеленського
Г. Л. Кучми

89. Кого з українських президентів двічі визнавали найкрасивішим чоловіком по версії журналу "Viva"? (не під час його каденції)

А. В. Ющенко
Б. П. Порошенко
В. В. Януковича
Г. В. Зеленського

90. Установіть послідовність подій:

А. Обрання Володимира Зеленського Президентом України
Б. Отримання Томосу про автокефалію ПЦУ
В. Початок дії безвізового режиму для в'їзду до країн ЄС
Г. Ухвалення Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної"
ВБГА
АБГВ
БГВА
ГБВА

Поняття та терміни до розділу 2

Анархізм— (від дав.-гр. αναρχω — від ἀν, ан, «без» + ἀρχή, архе, «влада» + -ізм) — суспільно-політична течія, що прагне до максимально можливого визволення особистості, виступає за негайне знищення будь-якої державної влади стихійним бунтом. Мета анархізму — створення вільної організації суспільства з інститутами громадського самоуправління, яке обходиться без влади людини над людиною. Анархізм пропагує бездержавність.

Братство Тарасівців—таємна політична організація, створена в Харкові 1891 р. Її учасники дали клятву на могилі Кобзаря, де присяглися всіма засобами поширювати серед українців його безсмертні ідеї. Серед активних діячів Братства були відомі письменники й науковці: В. Боржковський, М. Вороний, Б. Грінченко, М. Кононенко, М.Коцюбинський, В. Самійленко, Є. Тимченко, В. Шемет, Микола Міхновський та інші. Крім культурно-просвітницької діяльності (поширення української мови в родині, установах, школах, навчання дітей української грамоти, доповідей, культивування ідей Шевченка), Тарасівці висунули політичні постулати визволення української нації з-під московського ярма, повної автономії для всіх народів Російської імперії та соціальної справедливості.

Вільне козацтво—національні добровільні військово-міліційні формування, які 1917–18 діяли в Україні та на Кубані. Перші загони виникли весною 1917 на Звенигородщині як протидія збільшовиченим загонам демобілізованих солдат і дезертирів. Їх створювали за козацьким звичаєм у вигляді територіальної самооборони з виборною старшиною. Особливого поширення рух набув на Київщині, Чернігівщині, Полтавщині.

Гетьманат—період історії України з 29.04.1918 по 14.12.1918 та назва державного ладу, встановленого в цей час.

Директорія— форма правління, де повноваження глави держави або глави уряду здійснює колегія з кількох осіб. **Директорія УНР** — найвищий орган державної влади відродженої Української Народної Республіки, який діяв з 14 листопада 1918 року до 10 листопада 1920 року. Директорія УНР прийшла на зміну Гетьманату (Українській Державі), який було повалено 14 грудня 1918 року.

ЗУНР— **Західноукраїнська Народна Республіка** — назва держави, що фактично проіснувала протягом 1918—1919 років на територіях заходу України зі столицею у Львові. Постала після Першої світової війни під час розпаду Австро-Угорщини.

«**Інтегральний націоналізм**» Основні засади інтегрального націоналізму за Дмитром Донцовим:

- Нація — абсолютна цінність.

- Політичні партії, класи повинні поєднатися заради Вищої мети.
- Вища мета — незалежність держави.
- Мета виправдовує всі засоби.
- Майбутню державу повинен очолити вождь, керманіч з необмеженою владою.
- Соціально-економічні питання — другорядні; скоріш за все держава буде аграрною, з розвинутою кооперацією і капіталістичною промисловістю.
- Необхідно діяти, відкинувши будь-які політичні дискусії.

Націоналізм— ідеологія і напрямок політики, базовим принципом яких є теза про цінність нації як найвищої форми суспільної єдності та її первинності в державотворчому процесі. У своїй основі проповідує вірність і відданість своїй нації, політичну незалежність, наявність національної ідеї задля практичного захисту умов життя нації, її території проживання, економічних ресурсів та духовних цінностей.

ОУН— Організація українських націоналістів — український громадсько-політичний рух, що ставив собі за мету встановлення Української соборної самостійної держави, її збереження.

РУП— Револуційна українська партія — перша активна політична партія в центральній-східній Україні, заснована 11 лютого 1900 в Харкові діячами студентських громад: Д. Антоновичем, М. Русовим, Л. Мацієвичем, Б. Камінським, П. Андрієвським, Ю. Коллардом, О. Коваленком, Д. Познанським й ін. як підпільна революційна партія. Постання РУП було завершенням попередніх спроб створення політичних організацій таких, як Братство тарасівців, соціал-демократичний гурток І. Стешенка й Лесі Українки, Українська Національна Партія, які поривали з тогочасним українським аполітичним культурництвом й українофільством та започатковували політичну діяльність.

«Самостійники» —Українська партія соціалістів-самостійників (УПСС) — заснована в Києві 30 грудня 1917 року (ст. ст.), складалася з деяких колишніх членів УНП та з військових. Домагалася негайного проголошення самостійності України, визнавала соціальну програму, за якою земля мала належати хліборобам, а фабрики й заводи — робітникам.

СВУ— Союз визволення України — політична організація, утворена у Східній Галичині 14 серпня 1914 р., головною метою якої було проголошення самостійності та соборності України. За головне завдання ця організація ставила собі проголошення соборності та самостійності України та сприяння поразці Російської Імперії заради відродження незалежності Української держави. Переважно СВУ був створений політичними емігрантами з Наддніпрянської України. Його головою був відомий публіцист Дмитро Донцов.

Соціалізм— поняття, що має багато значень. Під цим терміном у першу чергу розуміють:

- соціально-економічні ідеї, вчення та ідеології, основною ціллю та ідеалом яких є здійснення принципів соціальної справедливості, свободи та рівності.
- Ідеологія, яка закликає до суспільної, а не приватної власності.
- в переносному значенні в політичній лексиці — політика економічного перерозподілу національного продукту країни, спрямована на соціальний захист найслабших верств населення;
- самоназва економічного, суспільного та політичного ладу в СРСР та країнах, що в ХХ столітті були вільними або невільними сателітами СРСР.

УВО — **Українська військова організація**—військова революційно-політична формація, що постала 1920 року заходами старшин різних українських армій: Січових Стрільців та Української Галицької армії. Постала УВО з метою продовжувати збройну боротьбу за державність. Справа Східної Галичини не була вирішена в міжнародній політиці, і хоч два українські уряди (УНР і ЗУНР) діяли не скоординовано, однак все це підносило настрій і творило надії на майбутнє. Тоді спонтанно поставали конспіративні гуртки молоді в самій країні і за кордоном під різними назвами («Молода Україна», «Комітет Української Молоді», «Воля» тощо), які згодом зникли або увійшли до УВО.

УГВР— **Українська головна визвольна рада (УГВР)** — орган політичного керівництва українським визвольним рухом, який оголосив себе «верховним органом українського народу в його революційно-визвольній боротьбі» (Тимчасовий устрій УГВР), утворений в Україні наприкінці Другої світової війни з ініціативи УПА й ОУН(б). Метою організаторів було створення ширшої суспільно-політичної бази для боротьби збройного підпілля проти німців і більшовиків.

Український національний союз— **Український Національний Союз (УНС)** — координаційний осередок українських політичних партій (УПСФ, УСДРП, УПСР, УПСС) і культурно-громадських, професійних організацій (Селянська Спілка, Учительська Спілка, Правляче Товариство, Союз Залізничників, Всеукраїнська Поштово-Телеграфна Спілка, Лікарська Спілка, централія «Просвіти», Всеукраїнський Земський Союз тощо). Утворився на початку серпня 1918 року на базі Українського національно-державного союзу і стояв в опозиції до політики гетьманського уряду. Він мав на меті створення демократично-парламентарного ладу та закріплення самостійності української держави.

УПА— **Українська повстанська армія** — військово-політичне формування, яке діяло в Україні протягом 1942—1960 років. Перші загони УПА Поліська Січ були сформовані Тарасом Бульбою-Боровцем 28 червня 1941 року. Вони розпочали активну діяльність лише з весни 1943 року на територіях, які входили до складу: Райхскомісаріату Україна (Генеральна округа Волинь-Поділля) — з

кінця березня 1943 року, Генерал-губернаторства (Галичина — з кінця 1943 року, Холмщина — з осені 1943 року) та румунської Трансністрії (Північна Буковина) — з літа 1944 року. Окремі загони також діяли і на території східної України, на Донбасі та навіть на Кубані. Своїм головним завданням УПА декларувала підготовку потужного повстання, яке мало розпочатися в сприятливий для того часу момент, коли СРСР і Німеччина виснажать один одного в кровопролитній війні, а потім створення самостійної єдиної української держави, яка мала включати в себе всі етнічні українські землі.

УСС— Українські січові стрільці (усуси), Український добровольчий легіон — українське національне військове формування в складі австро-угорської армії, сформоване з добровольців, які відгукнулися на заклик Головної Української Ради 6 серпня 1914. УСС були першими українськими частинами Австро-Угорщини, відібраними за національною ознакою, вплинули на створення військового словництва, термінології, фольклору, пісні й музики.

Федералізм— державно-правна думка і система, також рух, спрямований на утворення союзних держав з князівств, із земель, із штатів, ... — федерацій, які є формою інтеграції близьких географічно, споріднених історично й культурно та зв'язаних іншими інтересами країв у одне ціле при передачі частини владних повноважень федеральному центру і збереженні самоуправління й державного статусу складових частин. Теоретиком федералізму в Україні став М. Драгоманов, що органічно продовжував гол. ідеї Кирило-Методіївського Братства. В основу майбутньої федерації Драгоманов ставив самоврядування громад (земель), які об'єднуються у «вільний союз-спілку» на основі сучасних принципів конституціоналізму. Ідеал Драгоманова реалізується у децентралізації і відбюрократизування держави «знизу вгору» при повному визнанні самоуправних одиниць.

Центральна Рада— Українська Центральна Рада (УЦР)—спочатку український представницький орган політичних, громадських, культурних та професійних організацій; згодом, після Всеукраїнського національного конгресу — революційний парламент України, який керував українським національним рухом. Період дії: 4 (17) березня 1917 — 29 квітня 1918.

Чортомлицька Січ— Запорозька Січ, заснована козаками на чолі з кошовим отаманом Федіром Лютаєм влітку 1652 року на правому березі Чортомлика — рукава Дніпра. Проіснувала до 25 травня 1709 року, відколи була зруйнована за підтримку запорожцями на чолі з Костем Гордієнком самостійницької політики гетьмана Івана Мазепи.

Відповіді до практичних завдань розділу 2:

1	Б	11	А	21	1А	31	А	41	Б	51	Б	61	Г	71	В	81	1 Б 2 Г 3 В 4 Д
2	А	12	Г	22	1А	32	Б	42	В	52	А	62	А	72	1 Д 2 А 3 Б	82	В
3	В	13	Г	23	Г	33	А	43	Г	53	1,2 ,6	63	Б	73	Б	83	Б
4	Г	14	1А	24	А	34	1Д	44	Б	54	В	64	3,4 ,6	74	Г	84	Б
			2Б				2Г										
			3В				3В										
			4Д				4Б										
5	В	15	1Б	25	А	35	А	45	А	55	В	65	1,2 ,4	75	В	85	3 , 4 , 5
			2А														
			3В														
			4Г														
6	В	16	В	26	А	36	Г	46	1 Д 2 Г	56	Б	66	Б	76	А	86	Б

									3								
									В								
									4								
									Б								
7	А	17	В	27	Б	37	А	47	А	57	В	67	В	77	Б	87	В
8	1Б	18	1В	28	В	38	Г	48	1	58	Г	68	Г	78	1	88	В
	2Д		2А						Д					Г			
	3А		3Г						2					2			
	4В		4Б						А					Б			
									3					3			
									Г					А			
									4					4			
									Б					В			
9	Б	19	1А	29	В	39	Г	49	А	59	В	69	Г	79	В	89	Г
			2Б														
			3Д														
			4Г														
10	Б	20	Б	30	1,3	40	А	50	Б	60	В	70	А	80	3	90	В
					,4									3	4	5	Б
														,4			Г
														,5			А

Посилання на джерела:

<https://testportal.gov.ua/nmt-2025-yak-pidgotuvatysya-do-skladannya-testu-za-ves-kurs-istoriyi-ukrayiny/>.

<https://zno.osvita.ua/ukraine-history/>

<https://osvita.ua/test/training/history/60512/>

<https://esu.com.ua/>

<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

<https://naurok.com.ua/>

<https://chatgpt.com/g/g-69HnvSsrn-ukrainian-voice>